

Официален вестник

на Европейския съюз

C 417

Издание
на български език

Информация и известия

Година 58

15 декември 2015 г.

Съдържание

I Резолуции, препоръки и становища

РЕЗОЛЮЦИИ

Съвет

2015/C 417/01	Резолюция на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно европейски работен план за младежта за периода 2016—2018 г.	1
2015/C 417/02	Резолюция на Съвета относно насърчаването на политическото участие на младите хора в демократичния живот на Европа	10

IV Информация

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Съвет

2015/C 417/03	Проект за съвместен доклад на Съвета и на Комисията за 2015 г. относно изпълнението на обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.)	17
2015/C 417/04	Съвместен доклад за 2015 г. на Съвета и на Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) — <i>Нови приоритети на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението</i>	25
2015/C 417/05	Заклучения на Съвета относно намаляване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на успеваемостта в училище	36
2015/C 417/06	Заклучения на Съвета относно културата във външните отношения на ЕС с акцент върху културата в сътрудничеството за развитие	41

BG

2015/C 417/07	Заклучения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, за изменение на работния план за културата за периода 2015—2018 г. по отношение на приоритета за межкултурния диалог	44
2015/C 417/08	Проект за заключения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, във връзка с прегледа на Резолюцията от 2011 г. относно представянето на държавите — членки на ЕС, в управителния съвет на Световната антидопингова агенция (WADA) и координирането на позицията на ЕС и неговите държави членки преди заседанията на WADA	45
2015/C 417/09	Заклучения на Съвета относно насърчаването на двигателните умения, физическите и спортните занимания за деца	46

I

(Резолюции, препоръки и становища)

РЕЗОЛЮЦИИ

СЪВЕТ

Резолюция на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно европейски работен план за младежта за периода 2016—2018 г.

(2015/C 417/01)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВОТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ,

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. ОТЧИТАТ, че след приемането на резолюцията на Съвета относно обновена рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.) и на европейски работен план за младежта за периода 2014—2015 г., кризата продължава да се отразява дълбоко и непропорционално върху младите хора в Европа и върху техния преход към зрелостта.
2. ОТЧИТАТ, че е необходимо засилено междусекторно сътрудничество по въпросите на младежта на равнището на ЕС, за да се посрещнат адекватно тези предизвикателства.
3. ВЗЕМАТ ПОД ВНИМАНИЕ намерението на Европейската комисия да се даде приоритет на борбата с радикализацията, маргинализацията на младите хора и на насърчаването на приобщаването им в социалния, културния и обществения живот съгласно стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението (ЕСЕТ 2020), обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.), работния план на ЕС за спорта (2014—2017 г.) и работния план за културата (2015—2018 г.)⁽¹⁾.
4. ВЗЕМАТ ПОД ВНИМАНИЕ Съвместния доклад на Съвета и Комисията за младежта в ЕС за 2015 г.⁽²⁾, по-специално в раздел 5 от него, „Бъдещи стъпки на сътрудничеството в рамките на ЕС в областта на младежта“.

Във връзка с това ПОСТИГАТ СЪГЛАСИЕ за изготвянето на 36-месечен работен план на ЕС за младежта за действия на държавите членки и на Комисията за периода 1 януари 2016 г. — 31 декември 2018 г. в подкрепа на прилагането на обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.).

II. ПРИНЦИПИ

5. СЧИТАТ че, при зачитане на принципа на субсидиарност, работният план следва да се ръководи от следните основни принципи: Планът следва:
  - да се основава на постиженията на предишния работен план за младежта (2014—2015 г.);
  - да осигурява стимул и отдаване на нужното значение на работата на равнището на ЕС по въпросите на младежта, когато е подходящо;
  - да гарантира, чрез междусекторно сътрудничество, че специфичните проблеми, с които се сблъскват младите хора се вземат предвид в останалите области на политиката на ЕС;
  - да допринася за реализирането на основните приоритети, набелязани в програмите на ЕС за политиките относно сигурността, икономиката и социалната сфера;
  - да работи за политика за младежта, основаваща се на знания и надеждни факти;

⁽¹⁾ COM(2015) 185 final.

⁽²⁾ Док. 13635/15

- да продължи да бъде гъвкав инструмент, способен да доведе своевременно до адекватни отговори на променящата се политическа среда;
- да насърчава съгласуван подход на сътрудничество между държавите членки и Комисията, чрез който те да могат да създават добавена стойност по приоритетните теми, изложени в точка 6 (вж.по-долу);
- да продължи единдействието с програма „Еразъм +“, наред с другото, като допринася за набелязването на конкретни приоритети за младежта за годишната работна програма на „Еразъм +“;
- да привлича за участие млади хора, като използва консултативни процедури, за да се гарантира, че в работния план се разглеждат въпросите, които са от значение за тях.

6. ПРИЕМАТ, че в настоящите условия сътрудничеството между държавите членки и Комисията на равнище ЕС през периода до края на 2018 г., обхванат от настоящия работен план, следва да се съсредоточи приоритетно върху изброените по-долу теми:

Укрепване на работата с младежта и междусекторното сътрудничество с оглед на постигането на следните цели в съответствие с приоритетите, договорени в съвместния доклад за младежта в ЕС за 2015 г.:

- А. Засилено социално приобщаване на всички млади хора, като се вземат предвид основните европейски ценности.
  - Б. По-голямо участие на младите хора в демократичния и обществения живот в Европа.
  - В. По-лесен преход на младите хора от младежка към зряла възраст, по-специално интеграцията им на пазара на труда.
  - Г. Подкрепа за здравето и благосъстоянието на младите хора, включително за психическото им здраве.
  - Д. Принос за преодоляване на предизвикателствата на цифровата епоха и за оползотворяване на предоставяните от нея възможности в полза на политиката за младежта, работата с младежта и младите хора.
  - Е. Принос за оползотворяване на възможностите и за справяне с предизвикателствата, произтичащи от нарастващия брой млади хора — мигранти и бежанци в Европейския съюз.
7. ПОСТИГАТ СЪГЛАСИЕ, че макар и действията на държавите членки и Комисията, посочени в приложение I, да са насочени към всички млади хора, особено внимание се отделя на следните групи:
- младите хора, изложени на риск от маргинализация;
  - младите хора, които не работят, не учат и не се обучават (неработещи, неучещи и необучаващи се);
  - младите хора с мигрантски произход, включително новопристигналите имигранти и млади бежанци.
8. ПРИЕМАТ, че работният план може да бъде преразгледан от Съвета в светлината на постигнатите резултати и развитието на политиката на равнището на ЕС.
9. ПОСТИГАТ СЪГЛАСИЕ по списък от конкретни действия в съответствие с тези приоритетни теми и график за тяхното изпълнение, както е посочено в приложение I.

III. РАБОТНИ МЕТОДИ И СТРУКТУРИ

10. ОТЧИТАТ, че:

е необходимо да се засили интегрирането на въпросите на младежта в други политики, както и ориентираното към резултати междусекторно сътрудничество, в рамките на Съвета, за да се гарантира, когато е възможно, че при разработването на политики във всички области, които имат отношение, се отчитат стремежите, условията на живот и потребностите на младите хора.

11. ПОСТИГАТ СЪГЛАСИЕ, че:

— следните работни методи ще подпомагат, когато е подходящо, изпълнението на настоящия работен план: отвореният метод на координация, както е договорено в обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта, и по-специално, разработване на политики, основаващи се на знания и надеждни факти, експертни групи, дейности за партньорско обучение, партньорски проверки, проучвания, конференции, семинари, популяризиране на резултати, неофициалният форум с представители на младежта, срещи на генералните директори, отговарящи за въпросите на младежта и структурираният диалог с младите хора;

- всички методи, включително експертните групи, ще съсредоточат работата си върху приоритетните теми, изброени в раздел II, точка 6, както и върху действията и конкретните дати, посочени в приложение I. Действията, посочени в приложение I, могат да бъдат преразгледани от Съвета и от представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, в светлината на постигнатите резултати и развитието на политиката на равнището на ЕС;
- принципите относно членството и функционирането на експертните групи са посочени в приложение II;
- по отношение на правото на младите хора да участват в разработването, прилагането и оценката на отнасящите се до тях политики, консултативните процедури ще дават на младите хора възможност да се включат в съвместен процес на размисъл относно приоритетните теми на настоящия работен план;
- на неофициалните срещи на генералните директори, отговарящи за младежта, се разглеждат стратегически въпроси, възникващи във връзка с настоящия работен план, както и въпроси, свързани най-общо с политиката на ЕС за младежта;
- През първата половина на 2018 г., изпълнението на настоящия работен план ще бъде оценено от Съвета и Комисията, въз основа на съвместна оценка на прилагането му, което ще се извърши в рамките на доклада за младежта в ЕС.

12. В СВЕТЛИНАТА НА ПОСОЧЕНОТО ПО-ГОРЕ, ПРИКАНВАТ

държавите членки и Комисията да създадат експертни групи по следните въпроси за периода на настоящия работен план:

- определяне на конкретния принос на работата с младежта, както и на неформалното и самостоятелното учене, за:
  - а) насърчаване на активното гражданство и участието на младите хора в многообразни и толерантни общества, както и за предотвратяване на маргинализацията и радикализацията, потенциално водеща до насилие;
  - б) оползотворяване на възможностите и справяне с предизвикателствата, произтичащи от нарастващия брой млади хора — мигранти и бежанци в Европейския съюз;
- намиране на отговор на рисковете, възможностите и последиците от цифровизацията за младежта, работата с младежта и политиката за младежта.

IV. ДЕЙСТВИЯ

13. ПРИКАНВАТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ПРИ НАДЛЕЖНО СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

- да работят съвместно с подкрепата на Комисията, като си служат с работните методи, посочени в настоящата резолюция;
- да продължат да насърчават активното участие на министерствата, отговарящи за младите хора, в разработването на националните политики във връзка със стратегията „Европа 2020“ и европейския семестър, в отговор на заключенията на Съвета за максимално използване на потенциала на политиката за младежта за постигане на целите на стратегията „Европа 2020“;
- да вземат надлежно под внимание обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.) и настоящия работен план при разработването на политики на национално и регионално равнище, когато е целесъобразно;
- да информират съответните органи, младите хора и младежките организации за постигнатия напредък при изпълнението на европейския работен план за младежта, за да осигурят адекватност и видимост на дейностите.

14. ПРИКАНВАТ ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТА НА СЪВЕТА:

- въз основа на резултатите от средносрочната оценка на стратегията на ЕС за младежта, да обмислят подходящи последващи действия;
- при разработването на своите програми да отчетат, в рамките на тройката председателства, приоритетните теми на европейския работен план;
- да информират работната група за младежта на Съвета за работата, извършена от други подготвителни органи на Съвета, която има пряко или косвено въздействие върху младите хора и политиката за младежта;
- да отчетат, в контекста на тройката председателства, елементи на предишния работен план (2014—2015 г.), по които все още се работи;
- да разгледат възможността за предлагане на нов работен план в края на 36-те месеца, обхванати от настоящата резолюция, въз основа на оценката, посочена в точка 11;

- да осигурят възможности за държавите членки и заинтересованите страни по въпросите на младежта за обсъждане на бъдещето на европейското сътрудничество по въпросите на младежта за периода след 2018 г.;
- да предложат на генералните директори, отговарящи за младежта, на своите обичайни неофициални срещи да обсъдят и да вземат под внимание резултатите от изпълнението на работния план, да организират извънредни съвместни междусекторни заседания на генералните директори, когато е целесъобразно, да осигурят широко разпространение на резултатите и да допринесат за изпълнението на европейския работен план за младежта.

15. ПРИКАНВАТ КОМИСИЯТА:

- да подкрепя изграждането на капацитет за работещите с младежи специалисти и в работата с младежта чрез изпълнението на *програма „Еразъм +“* като един от основните елементи за развитието на качествена работа с младежта в Европа;
- да подкрепя и да работи с държавите членки при изпълнението на настоящия работен план, по-специално на действията, посочени в приложението;
- да информира държавите членки за текущите или планираните инициативи и проучвания в рамките на политиката на ЕС за младежта, както и в други области на политиката, които оказват влияние върху младежта, и за съответните действия, предприети в Комисията;
- редовно да провежда консултации и да информира заинтересованите страни на европейско равнище, включително гражданското общество и представителите на младежта, за напредъка по отношение на работния план, за да се гарантира адекватност и прозрачност на дейностите;
- да насърчава по-добрия достъп и единодействието в рамките на програмите на ЕС, както и сътрудничеството с други международни организации като Съвета на Европа.

16. ПРИКАНВАТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В РАМКИТЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И ПРИ НАДЛЕЖНО ОТЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

- да продължат да си сътрудничат тясно на експертно равнище в съответствие с приложения I и II към настоящата резолюция;
- да вземат предвид приоритетите на настоящия работен план при подготовката на годишната работна програма за „Еразъм +“ в областта на младежта, наред с другото по отношение на общите цели на годишната работна програма за „Еразъм +“, Споразумението за партньорство със Съвета на Европа, както и на уики страница, посветена на младежта;
- да насърчават други сектори да вземат под внимание въпросите на младежта при разработването, прилагането и оценяването на политиките и действията в други области на политиката, по-специално за да осигурят ранното и ефективно включване на младите хора в процеса на разработване на политиките;
- да насърчават по-голямото признаване на приноса на политиките за младежта към общите цели на европейските политики, насочени към младите хора, като отчитат положителното въздействие върху активното гражданство, заетостта, социалното приобщаване, културата и иновациите, образованието и обучението, както и върху здравеопазването и благосъстоянието.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Действия, инструменти, крайни срокове, основани на приоритетните теми

Действия, основани на приоритетните теми

Работен метод/инструмент	Резултат и срок	Код
<i>Приоритет А:</i>		
Засилено социално приобщаване на всички млади хора, като се вземат предвид основните европейски ценности		
Съветът и подготвителните му органи Ролята на сектора на младежта в предотвратяването на радикализацията, която води до насилие	Първата половина на 2016 г. (евентуално) Дебат в Съвета	А1
Разработване на политики на основата на знания и факти Проучване на Комисията относно системите за качество и рамките в областта на работата с младежта в Европейския съюз	Втората половина на 2016 г. Ръководство за прилагане	А2
Структуриран диалог/Съветът и подготвителните му органи „Основни житейски умения и компетентности на младите хора в една многообразна, свързана и приобщаваща Европа за активно участие в общественения и трудовия живот.“	Първата половина на 2017 г. (евентуално) Резолюция на Съвета	А3
<i>Приоритет Б:</i>		
По-голямо участие на всички млади хора в демократичния и обществения живот в Европа		
Експертна група Определяне на конкретния принос на работата с младежта и неформалното и самостоятелното учене за насърчаване на активното гражданство и участието на младите хора в общества на различието и толерантността и за предотвратяване на маргинализацията, радикализацията, потенциално водещи до насилие.	Първата половина на 2017 г. — Доклад — (евентуално) Заключение на Съвета	Б1
Разработване на политики на основата на знания и факти Проучване на Комисията относно въздействието на транснационалната доброволческа дейност чрез Европейската доброволческа служба	Първата половина на 2017 г. — Доклад — (евентуално) Заключение на Съвета в отговор на проучването	Б2
Семинар за разработващите политики в областта на младежта и спорта: „Демокрацията, младежта и спорта — междусекторни подходи за активно участие и ангажираност на младите хора в обществения и демократичния живот чрез спорт.“	Втората половина на 2017 г. Доклад от семинара, съдържащ добрите практики и препоръки за това как междусекторните подходи в областите на младежта и спорта могат да способстват за утвърждаването на демократичните ценности и за гражданското участие сред младите хора.	Б3

Работен метод/инструмент	Резултат и срок	Код
<i>Приоритет В:</i>		
По-лесен преход на младите хора от младежка към зряла възраст, по-специално интеграцията им на пазара на труда		
Партньорско обучение между държавите членки и Комисията/ генерални директори „Работата с младежта като признат и носещ добавена стойност инструмент за междусекторно сътрудничество, подпомагащ прехода на младите хора към зрялата възраст и трудовата реалност.“	Втора половина на 2017 г. Доклад, съдържащ добрите практики и препоръки по отношение на работата с младежта като признат и носещ добавена стойност инструмент за междусекторно сътрудничество, подпомагащ прехода на младите хора към зрялата възраст и трудовата реалност.	В1
Разработване на политики на основата на знания и факти Проучване на Комисията относно работата с младежта и предприемачеството сред младите хора	Втората половина на 2017 г. — Доклад — (евентуално) Заключение на Съвета в отговор на проучването	В2
<i>Приоритет Г:</i>		
Подкрепа за здравето и благосъстоянието на младите хора, включително за психическото им здраве		
Съветът и подготвителните му органи Междусекторно сътрудничество във връзка с участието с цел насърчаване на здравето и благосъстоянието на младите хора в прехода към зрялост, по-специално на младите хора с проблеми, свързани с психическото здраве ⁽¹⁾ , които често пъти са в резултат на прехода им към зрелостта. Наблягане на възможния им принос за обществото, а не на техните проблеми.	а) Първата половина на 2016 г. (евентуално) Заключение на Съвета б) Втората половина на 2017 г. Междусекторно партньорско обучение между държавите членки	Г1 Г2
<i>Приоритет Д:</i>		
Принос за преодоляване на предизвикателствата на цифровата епоха и за оползотворяване на предоставяните от нея възможности в полза на политиката за младежта, работата с младежта и младите хора		
Съветът и подготвителните му органи Нови подходи в работата с младежта с цел постигане на максимално развитие на потенциала и таланта на младите хора и приобщаването им към обществото. Вниманието ще бъде насочено към новите, съвременни и привлекателни начини за работа с младежта, включително практиките за работа онлайн, за да се отразят новите тенденции в живота на младите хора и максималното разширяване на полето на действие на работата с младежта, така че да включи повече млади хора в дейностите си.	Втората половина на 2016 г. (евентуално) Заключение на Съвета	Д1
Партньорско обучение Нови практики в работата с младежта и повишаване на привлекателността ѝ за младите хора.	Първата половина на 2017 г. Доклад за съществуващите практики, отразяващи тенденциите и препоръките относно прилагането в ежедневната практика на работата с младежта	Д2

⁽¹⁾ Включващи тежки и широко разпространени психиатрични проблеми, психологически травми и (временна) психологическа нестабилност в периоди на тежки житейски предизвикателства или кризи.

Работен метод/инструмент		Резултат и срок	Код
Експертна група „Рискове, възможности и последици от цифровизацията за младежта, работата с младежта и политиката за младежта“		Втората половина на 2017 г. Доклад на експертната група	ДЗ
Разработване на политики на основата на знания и факти Проучване на Комисията относно въздействието на интернет и социалните медии върху участието на младежта и работата с младежта		Първата половина на 2018 г. Доклад	Д4
Съветът и подготвителните му органи Разработване на иновативни методи в работата с младежта, включително цифрови инструменти, за да се отговори по-добре на нуждите и стремежите на младите хора по по-ефективен, интелигентен и подходящ начин и да се създадат условия за междусекторно сътрудничество.		Първата половина на 2018 г. (евентуално) Закljučения на Съвета в отговор напр. на действия ДЗ и Д4 по-горе.	Д5
Приоритет Е: Принос за оползотворяване на възможностите и за справяне с предизвикателствата, произтичащи от нарастващия брой млади хора — мигранти и бежанци в Европейския съюз.			
Експертна група Определяне на конкретния принос на работата с младежта, както и на неформалното и самостоятелното учене, за оползотворяване на възможностите и за справяне с предизвикателствата, произтичащи от нарастващия брой млади хора — мигранти и бежанци в Европейския съюз		Втората половина на 2018 г. — Доклад — (евентуално) Закljučения на Съвета в отговор на доклада	Е1
Други			
Тема	Инструмент/действие	Резултат и срок	
Стратегия на ЕС за младежта	Партньорско обучение а) Предложение на Комисията за гъвкава рамка	Първата половина на 2016 г. Формализиране на гъвкава рамка за дейности за партньорско обучение	О1
	Разработване на политики на основата на знания и факти б) Средносрочна оценка на стратегията на ЕС за младежта и на препоръката относно мобилността на младите доброволци в Европейския съюз	Втората половина на 2016 г. (евентуално) Закljučения на Съвета в отговор на оценката, включително оценяване на препоръката на Съвета относно мобилността на младите доброволци в Европейския съюз	О2
	в) Доклад за младежта в ЕС	Първата половина на 2018 г. Съвместен доклад за младежта в ЕС	О3

Тема	Инструмент/действие	Резултат и срок	
Програма „Еразъм+“	Разработване на политики на основата на знания и факти Междинна оценка на програма „Еразъм +“ и предшестващите я програми	Първата половина на 2018 г. Отговор на оценката в сътрудничество с имащите отношение сектори (образование, обучение, младеж, спорт)	О4

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Принципи, свързани с членството и функционирането на експертните групи, създадени от държавите членки и Комисията в рамките на работния план на ЕС за младежта (1 януари 2016 г. — 31 декември 2018 г.)

Членство:

- Участието на държавите членки в работата на групите е доброволно и държавите членки могат да се включват в тях по всяко време.
- Държавите членки, заинтересовани да участват в работата им, определят експерти като членове на съответните групи. Държавите членки гарантират, че определените експерти притежават подходящ опит в съответната област на национално равнище. Определените експерти ще осигуряват ефективна комуникация с компетентните национални органи. Комисията координира процеса на определяне на експертите.
- Всяка експертна група може да реши да покани други участници — независими експерти, представители на младежки организации, научни изследователи по въпросите на младежта и други заинтересовани лица, както и представители на трети държави. Всяка експертна група може да предложи да добави други участници за целия работен период с изискването членството им да бъде единодушно одобрено от експертната група.

Мандат

Мандатът на експертната група се предлага от Комисията в съответствие с точка 12 от работния план и се коригира съобразно бележките на работната група за младежта на Съвета.

Работни процедури

- Работата на експертните групи се съсредоточава върху постигането на ограничен брой конкретни и използваеми резултати по поставения въпрос.
- За изпълнението на настоящия работен план всяка експертна група отговаря за назначаването на председател или на съпредседатели на първото си заседание след приемането на работния план. Избирането на председателите се извършва по открит и прозрачен начин, в координация с Комисията, която ще действа като секретариат на експертните групи. Всяка експертна група изготвя работен график съгласно настоящия работен план.
- Комисията предоставя на групите експертен опит, както и логистична и секретарска подкрепа. Доколкото е възможно тя подпомага работата им и с други подходящи средства (в т.ч. изследвания, имащи отношение към тяхната област на действие).

Докладване и информация

Председателите на експертните групи докладват на работната група за младежта за постигнатия напредък и резултати. Ако е целесъобразно, работната група за младежта на Съвета предоставя допълнителни насоки на експертните групи, за да се гарантира постигането на желаните резултати и спазването на сроковете. Генералните директори биват информирани за постигнатите резултати.

Дневният ред и докладите от заседанията на всички групи се предоставят на всички държави членки, независимо от степента им на участие в дадена област. Резултатите от работата на групите се публикуват.

Резолюция на Съвета относно насърчаването на политическото участие на младите хора в демократичния живот на Европа

(2015/C 417/02)

СЪВЕТЪТ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВАТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ЗАСЕДАВАЩИ В РАМКИТЕ НА СЪВЕТА:

КАТО ПРИПОМНЯТ ПОЛИТИЧЕСКИЯ КОНТЕКСТ НА ТОЗИ ВЪПРОС, И ПО-СПЕЦИАЛНО:

1. Резолюцията на Съвета относно обновена рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.) ⁽¹⁾, в която се посочва, че участието е една от областите на действие, а целта е да се подкрепи участието на младите хора в представителната демокрация и гражданското общество на всички равнища, както и в обществото като цяло; и в която се набелязва общата инициатива за насърчаване и подкрепа на включването и участието на младите хора и младежките организации в разработването и прилагането на политики и в последващи действия посредством постоянен структуриран диалог с младите хора и младежките организации.
2. Резолюцията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 20 май 2014 г. относно европейски работен план за младежта за периода 2014—2015 г. ⁽²⁾
3. Съвместните препоръки от четвъртия работен цикъл по структурирания диалог, набелязани на конференцията на ЕС по въпросите на младежта, организирана от люксембургското председателство, 21—24 септември 2015 г. ⁽³⁾.

ПОДЧЕРТАВАТ, ЧЕ:

4. Демокрацията, плурализмът и активното гражданско участие са основни ценности на Европейския съюз. Те включват ценностите свобода на изразяване и толерантност ⁽⁴⁾, както и целта за приобщаването на всички европейски граждани. Демокрацията не трябва да се приема за даденост, а трябва непрекъснато да се пази и насърчава.
5. Младите хора в Европа показват като цяло подкрепа и вяра в демократичната система и нейните представителни органи, но са критични по отношение на начина, по който системата работи на практика, и по отношение на получените резултати. ⁽⁵⁾
6. Често за тях е все по-трудно да се идентифицират с традиционните канали на политическо участие, като например политическите партии и синдикатите, но участват в алтернативни форми, които позволяват по-голям индивидуален избор, като например кампании, петиции, демонстрации и еднократни прояви, чиято цел е отстояването на конкретна кауза и осезаема промяна в техния живот. ⁽⁶⁾
7. Информационните и комуникационните технологии и по-специално социалните медии и тяхното мобилно използване предлагат нови възможности за информация относно политическите процеси и за участие в тях, за ускоряване на разпространението на информацията и за по-бързо разработване на алтернативни форми на участие.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОЦЕСА НА СТРУКТУРИРАН ДИАЛОГ ОТЧИТАТ, ЧЕ:

8. Структурираният диалог е инструмент на рамката за европейско сътрудничество по въпросите на младежта за включване на младите хора в разработването на политиките на ЕС. Резултатите от четвъртия 18-месечен работен цикъл по общия тематичен приоритет „оправомощаване на младите хора във връзка с достъпа до права и значението на политическото участие на младите хора ⁽⁷⁾“ се основават на резултатите, постигнати при консултациите с младите хора преди и по време на италианското, латвийското и люксембургското председателство, както и по време на конференциите на ЕС по въпросите на младежта в Рим през октомври 2014 г., в Рига през март 2015 г. и в Люксембург през септември 2015 г. ⁽⁸⁾
9. Резултатите от диалога между младите хора и представителите на политиката представляват значителен принос за настоящата резолюция, включително перспективи за младите хора, работещите с младежта специалисти и други експерти по въпросите на младежта, и улесняват разработването на ефективни, основани на фактите политики на ЕС.

⁽¹⁾ ОВ С 311, 19.12.2009 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ С 183, 14.6.2014 г., стр. 5.

⁽³⁾ 12651/15.

⁽⁴⁾ „Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите членки в общество, чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете.“
Договор за Европейския съюз, член 2.

⁽⁵⁾ Участието на младежта в демократичния живот (Youth participation in democratic life) — окончателен доклад, London School of Economics, ЕАСЕА 2010/03, февруари 2013 г.

⁽⁶⁾ Политическо участие и гражданство на ЕС: възприятия и поведение на младите хора, ЕАСЕА, Европейска комисия, 2013 г.

⁽⁷⁾ ОВ С 183, 14.6.2014 г., стр. 1.

⁽⁸⁾ Документи 14429/14, 8095/15 и 12651/15.

СМЯТАТ, ЧЕ:

10. Европейският съюз разчита на млади хора, отстояващи принципите на демокрацията и европейските ценности.
11. Европейските политики и политиката като цяло следва да откликват на потребностите и стремежите на младите хора. Поради това политическите въпроси трябва да са прозрачни и да се довеждат до знанието на всички граждани, включително на младите. Младите хора трябва да разбират актуалните проблеми и тяхното значение, за да се създаде интерес и да се улесни включването им в политиката. Лицата, отговорни за вземане на решения от различните области и равнища на политиката следва да предоставят възможности на младите хора да участват в значимите процеси на вземане на решения и да оказват въздействие.
12. Концепцията за политическо участие включва на първо място младите хора да бъдат представени в структурите на представителната демокрация, т.е. да участват в избори като гласоподаватели, да се кандидатираат на избори и да участват в политически партии. Политическото участие може да се изразява и в членство в (младежки) организации, отстояващи интересите на младите хора, политически дебати на живо или онлайн и други начини за формиране на мнение и културно изразяване. Политическото участие може да се осъществява и в рамките на дейностите и действията за гражданско образование и обучение по правата на човека, за да се постигнат положителни промени в обществото.
13. Посредством участието си в политическите процеси младите хора могат по-добре да разберат процесите на формиране на мнение и различните интереси на участниците. На лично равнище те развиват социални умения, отговорност, увереност в себе си, инициативност, критично отношение, както и умения за комуникация и водене на преговори, чувство за компромис, съпричастност и уважение към мнението на другите.
14. Характеристиките на процесите на ефективно и реално политическо участие на младежта включват:
  - значение на въпроса и реалното му въздействие върху живота на младите хора
  - практика и опит в участието в ежедневието в различен контекст, например семейството, общността, училището, работното място, работата с младежта и местния живот (политическо социализиране)
  - разбираема обратна връзка и последващи действия от страна на лицата, отговорни за вземането на решения
  - приобщаване и равен достъп за всички млади хора, независимо от пол, етническа, културна, образователна и социална принадлежност, сексуална ориентация, възраст и конкретни нужди.
15. Политиката за младежта, работата с младежта и младежките организации играят важна роля в това отношение посредством насърчаване на активното гражданско участие, предоставяне на възможности за политическо участие и предотвратяване на маргинализацията и водещата до насилие радикализация, особено по места, където откритата и информационната работа с младежта се насочва към младите хора.
16. Физическото и духовното благосъстояние и защитата на основните нужди, включително аспектите на образованието и обучението, здравето, заетостта, финансовата сигурност и социалната интеграция, са необходими за по-задълбоченото и ефективно участие на младите хора.

ПРИКАНВАТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В РАМКИТЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И ПРИ НАДЛЕЖНО СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

17. Да установят, прилагат и доразвиват национални, регионални и/или местни стратегии, програми, структури или други механизми от значение за активизирането на политическото участие на всички млади хора, особено на младите хора с по-малко възможности. Тези механизми следва да се основават на познания и факти, да се опират на междусекторното сътрудничество и да включват всички заинтересовани страни. Разработването на ефективни стратегии за участие следва да включва приобщаване на целевата група по време на фазите на планиране, изпълнение, наблюдение и оценка. Стратегиите могат да включват следните приоритети.

Формално образование и неформално учене

18. Да укрепват и насърчават междусекторното сътрудничество и партньорствата между предоставящите формално образование институции, младежките организации и организациите за работа с младежта, за да се развият интегрирани подходи за програми за гражданско образование, като същевременно се привличат младите хора, учителите, работещите с младежи специалисти, родителите и други заинтересовани участници.
19. Да укрепват устойчивите структури за участие във формалното образование и ученето в неформална среда, за да насърчават развиването на социални умения и компетентности, свързани с демократичните ценности и правата на човека, като например свободата на изразяване и зачитането на многообразието, посредством ежедневието упражняване на демократичните принципи.
20. Да насърчават създаването и развитието на организации и/или структури на национално, регионално и местно равнище, които представляват интересите на студентите по отношение на предоставящите формално образование институции.

21. Да съдействат за разработването на програми за медийна грамотност, които повишават уменията за критичен анализ на информацията в съвременното общество на знанието, както и програми за грамотност в областта на информационните технологии, насочени към развитието на технологичните умения на потребителите, които позволяват достъпа, управлението, оценката и създаването на полезна онлайн информация.

Местни и регионални възможности за участие

22. Да дават възможност и да спомагат за разработването на процеси за участие, като например младежки съвети в тясно сътрудничество с местните и регионалните публични органи, за да дадат възможност на младите хора да изразят своето мнение в местните и регионалните процеси на вземане на решения.
23. Да разработват и осигуряват възможности за информиране и обучение на отговорните за вземане на решения лица по подходящи и пригодени за младежта методи и инструменти за комуникация и участие, за да се спомогне за откритост и възприемчивост спрямо младите хора.
24. Да обмислят дали е уместно да се намали възрастта за гласуване на изборите за местните и регионалните публични органи на 16 години в зависимост от националните особености и националната правна рамка.

Алтернативни форми и електронно участие

25. Да зачитат и подкрепят младите хора, работата с младите хора и младежките организации при разработването на разнообразни форми на политическо участие, включително петиции, демонстрации, кампании, както и използване на културата, изкуствата и спорта, при условие че тези инструменти позволяват разнообразно изразяване на мнения и разнообразен достъп до политическо участие, особено когато става въпрос за млади хора с по-малко възможности.
26. Да разработват цифрови инструменти за политическо участие на младите хора, комбинирани с елементи на живо, и адекватно обучение за учителите, специалистите, работещи с младежи, обучавашите и разпространителите, които работят с различни целеви групи в рамките на формалното образование и ученето в неформална среда, за да достигнат до младите хора на всички равнища; да признават и използват съществуващите канали за информиране на младежта и доставчиците на информация за младежта на европейско, национално, регионално и местно равнище.
27. Да включат сферата на младежта при прилагането на стратегията за цифровия единен пазар за Европа, като се заемат енергично с теми като цифровите умения и експертния опит, по-безопасното използване на интернет и борбата срещу незаконното съдържание, като например расизма, ксенофобията и призивите за насилие.

Диалог с отговорните за вземане на политически решения лица

28. Да подкрепят, където е уместно, информационните и комуникационните процеси и инструменти, които позволяват на младите хора да разбират и да приемат като свое дело обществените политики, като привличат вниманието към свързаните с младежта аспекти и използват ефективно различните медийни средства и ИКТ.
29. Да проучват и разширяват възможностите за диалог на местно, регионално и национално равнище между младите хора и лицата, отговорни за изготвяне на политиките във всички области на политиката, които засягат младите хора.
30. Да насърчават участието на младите хора в избори и в официалните структури на представителните демокрации, като например в политическите партии, така че политическите партии да имат по-голям интерес да разработват предложения за политики, които отговарят на нуждите на младите хора.
31. Да подкрепят информационни кампании и прояви за млади хора по повод на местните, регионалните, националните и европейските избори, като използват интерактивни онлайн инструменти и инструменти за излъчване в реално време, както и специални информационни програми, насочени към гласуващите за първи път и младите хора с по-малко възможности.
32. Да развиват култура за вземане на решения на всички равнища на управление, която подкрепя ръководени от млади хора процеси на участие „отдолу нагоре“ и е отворена за неформални младежки инициативи.
33. Да насърчават програмите на ЕС в подкрепа на младежта, като Еразъм +, и да правят необходимото тези програми да подкрепят:
  - разпространението на достъпна за младежта информация относно текущите политически събития, които засягат младите хора на местно, регионално и национално равнище,
  - осъществяването на насочени към младежта информационни кампании по време на национални и европейски избори,

- създаването и развитието на младежки застъпнически платформи и младежки организации, които представляват интересите на младите хора и лобират за тях,
- участието на доставчици на оперативна информация, като например национални структури за информация и европейски платформи като ERYICA, EYCA, Eurodesk и Европейския младежки портал,
- транснационалните младежки инициативи и структурирания диалог.

Работа с младите хора и младежките организации

34. Да подкрепят и да доразвиват специални инициативи за работа с младите хора, насочени към гражданското образование, обучението по правата на човека, межкултурното и междурелигиозното образование, като използват методите на неформалното учене и партньорските методи, за да насърчават интегрирането на младите хора в обществото и да се противопоставят на екстремистките тенденции, водещата до насилие радикализация и реториката на омразата; да използват добрите практики, произтичащи от съществуващите мрежи за сътрудничество в областта на политиката за младежта, като например Европейския център на знанието за политиката за младежта (ЕКЦУР) и Центъра за участие на младежта SALTO.
35. Да укрепват капацитета на доставчиците на информация за младежта, за да се даде възможност за разпространяване на информацията относно възможностите за политическо участие, особено за младите хора, които не принадлежат към организирани младежки движения или младежки организации.

ПРИКАНВАТ КОМИСИЯТА:

36. Да предоставя информация относно добрите практики и успешните примери за проекти в държавите членки във връзка с програмата Еразъм + относно инициативи, насочени към политическото участие на младите хора; да взема под внимание другите научни изследвания и инициативи в тази област и да разпространява резултатите от тях.
37. Да изготви обобщен доклад за наличните научни изследвания, сред които и тези на резерва от европейски изследователи по въпросите на младежта, относно електронното участие и разнообразието на цифрови медии и онлайн инструменти, както и анализ за начина, по който тези инструменти се използват от младите хора, с цел да се направи общ преглед на съществуващите и ефективните методологии.
38. Да определи конкретния принос на работата с младежта и на неформалното и самостоятелното учене за насърчаване на активното гражданско участие и на участието на младите хора в многообразни и толерантни общества, както и за предотвратяване на маргинализацията и радикализацията, които могат да доведат до агресивно поведение.
39. Да публикува посредством леснодостъпни средства за комуникация подходяща за младежите информация, която да изяснява и/или обяснява промените в различните политики и решения на ЕС, конкретно засягащи младите хора, за да ги направи прозрачни и разбираеми.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

1. Договорът за функционирането на Европейския съюз, член 165 от който гласи, че действията на Съюза целят „насърчаване на участието на младите хора в демократичния живот на Европа“.
  2. Конвенцията на ООН за правата на детето, в която се посочва правото на децата и младите хора да изразяват свободно своите виждания по всички въпроси, които ги засягат.
  3. Съобщението на Комисията от 28 април 2015 г. относно Европейската програма за сигурност, в което се заявява, че участието на младежите следва да изиграе ключова роля в предотвратяването на водещата до насилие радикализация чрез насърчаването на общи европейски ценности, способстването за социалното приобщаване и укрепването на взаимното разбиране и толерантността.
  4. Парижката декларация на министрите на образованието на ЕС от 17 март 2015 г. относно поощряването на гражданското участие и общите ценности на свобода, толерантност и недискриминация посредством образованието.
  5. Резолюцията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 20 май 2014 г. относно прегледа на процеса на структурирания диалог, включително социалното приобщаване на младите хора, в която се посочва, че общият тематичен приоритет за 18-месечния цикъл от 1 юли 2014 г. до 31 декември 2015 г. е оправомощаването на младите хора във връзка с достъпа до права и значението на политическото участие на младите хора.
  6. Декларацията на Втората европейска конвенция за работа с младежта (Брюксел, 27—30 април 2015 г.), в която се посочва, че участието е един от основните принципи на работата с младежта; Конвенцията е убедена, че развитието на работата с младежта може да бъде придвижено напред, единствено ако младите хора се включват активно от самото начало на всички равнища — европейско, национално, регионално и местно.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II

**ПРИОРИТЕТ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СТРУКТУРИРАН ДИАЛОГ ПО ВЪПРОСИТЕ НА МЛАДЕЖТА ЗА ПЕРИОДА
1 ЯНУАРИ 2016 г. — 30 ЮНИ 2017 г.**

В сферата на младежта съществува добре установена практика на сътрудничество, организирано от председателството в рамките на структурирания диалог между публичните органи и младите хора. Общият тематичен приоритет на европейското сътрудничество в областта на структурирания диалог по въпросите на младежта за периода 1 януари 2016 г. — 30 юни 2017 г. ще бъде Предоставяне на възможности на всички млади хора да участват активно в една разнолика, свързана и приобщаваща Европа — готови за живота, готови за обществото. Темата е съобразена с Доклада на ЕС за младежта и отчита отзивите от етапа на предварителните консултации, проведени от следващата тройка председателства. Тя ще бъде обединяващият принцип, който ще осигури приемственост и последователност в работата на трите председателства в съответствие с Работния план на ЕС за младежта за 2016—2018 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

**ПРИНЦИПИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СТРУКТУРИРАН ДИАЛОГ ПО ВЪПРОСИТЕ НА МЛАДЕЖТА ЗА ПЕРИОДА
1 ЯНУАРИ 2016 г. — 30 ЮНИ 2017 г.**

1. Опростената 18-месечна архитектура в рамките на сътрудничеството на тройката председателства по структурирания диалог следва да бъде запазена и доразвита, за да се осигури последователност на общия тематичен приоритет и да се даде възможност за по-добра организация на времето от страна на националните работни групи при консултациите с младите хора.
  2. За да се подобри представителността и многообразието на младите хора в процеса, по-нататъшните усилия следва да бъдат насочени към осигуряването на достъп за различните целеви групи, които са обхванати от общия приоритет, включително използване на онлайн консултации, съчетани с лични срещи, методи, които комбинират различни начини на изразяване, и местни консултации, свързани с прояви, в които участват местни НПО, младежки (информационни) организации, местни органи и национални работни групи.
  3. За да се подобри качеството на резултатите от структурирания диалог, специалистите, работещи с младежи, експертите в областта на младежта, представителите на академичните среди, професионалните доставчици на услуги за младежта и съответните младежки организации, които са обхванати от общия приоритет, следва да вземат участие в консултациите и когато е уместно, в конференциите на ЕС по въпросите на младежта.
  4. С цел да се улеснят последващите действия във връзка с резултатите от структурирания диалог, тройката председателства следва да информира младите хора, които са участвали в процеса на консултации и в младежките конференции на ЕС, чрез обяснителна бележка или с други комуникационни средства, за степента, в която крайният резултат от структурирания диалог е бил взет предвид от Съвета и Комисията в хода на третата фаза на цикъла.
  5. За да има структурният диалог ефективно въздействие, тройката председателства следва да привлича за участие, когато е уместно, други заинтересовани участници от ЕС, като Европейския парламент, Съвета и Комисията.
  6. Общият приоритет за цикъла на следващата тройка председателства (1 юли 2017 г. — 31 декември 2018 г.) следва да бъде определен преди началото на цикъла и да бъде представен в подходящ момент за консултация на младите хора и на националните работни групи, преди да бъде приет.
-

IV

(Информация)

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

СЪВЕТ

**Проект за съвместен доклад на Съвета и на Комисията за 2015 г. относно изпълнението на
обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.)**

(2015/C 417/03)

Младите хора представляват човешки и социален капитал, който е един от най-големите активи на Европа за бъдещето. Необходимо е Европейският съюз и държавите членки да инвестират в потенциала от умения, творчески заложби и многообразие на 90-те милиона млади европейци.

Икономическата криза засегна младите хора особено тежко. Тя увеличи пропастта между тези с повече и тези с по-малко възможности. Някои млади хора стават все по-изолирани от социалния и гражданския живот. Още по-лошото е, че за някои съществува риск от отказване от отговорност, маргинализация и дори радикализация с насилнически уклон.

Ето защо в периода 2013—2015 г. Комисията и държавите членки продължиха да работят заедно, за да подобрят пригодността за заетост на младите хора, както и условията за интегрирането им на пазара на труда, социално им приобщаване и участие. С оглед на нарастващото социално-икономическо разделение политиката трябва да бъде насочена към решаването на основните социални проблеми, пред които са изправени много млади хора. Необходимо е да намерим устойчиви решения за борба с младежката безработица, укрепване на социалното приобщаване и предотвратяване на радикализацията с насилнически уклон. За тази цел се изисква по-систематично сътрудничество, включващо редица политики на равнището на ЕС и държавите членки, като например политики по отношение на заетостта, образованието, обучението, недискриминацията, социалната политика, политиката в областта на гражданството (включително и гражданството на Съюза) и въпросите на младежта, но също и политики, отнасящи се до културата, спорта и здравето.

В периода 2016—2018 г. рамката за сътрудничество за младите хора ⁽¹⁾ следва да бъде насочена към предоставяне на възможности на все повече и повече млади хора от различен произход, особено на тези, за които съществува риск от изключване. По този начин следва да се помогне на младите хора да намерят качествени работни места и да вземат участие в социалния живот. Финансирането на ЕС по програмата „Еразъм+“ следва да допълни сътрудничество по отношение на политиката за работа с младежта, доброволческата дейност и участието в демократичния живот. Финансирането за приобщаването на младите хора на пазара на труда и развитието на човешкия им капитал ще бъде предоставено с помощта на други инструменти като Европейския социален фонд (ЕСФ) и Инициативата за младежка заетост (ИЗМ).

1. Въведение

ЕС подпомага младежката заетост, развиването на пригодност за заетост и социалното приобщаване на младите хора, особено в рамките на програмата си за работни места, растеж и инвестиции, стратегията „Европа 2020“ и чрез средства на ЕС по линия на програмата „Еразъм+“, ЕСФ и ИЗМ.

Освен това ЕС подкрепя, координира и допълва действията на държавите членки чрез рамка за сътрудничество по въпросите на младежта в съответствие с членове 6 и 165 от ДФЕС. В рамката за сътрудничество ЕС и държавите членки призовават да:

— създават повече равни възможности за всички млади хора в образованието и на пазара на труда, и да

(¹) Резолюция на Съвета от 27 ноември 2009 г. относно обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.) (ОВ С 311, 19.12.2009 г., стр. 1).

— насърчават активното гражданско участие, социалното приобщаване и солидарността на всички млади хора.

Чрез действия, включващи събиране на данни, взаимно обучение и диалог с младежите, рамката подкрепя действия в осем области: образование и обучение, заетост и предприемачество, здраве и благосъстояние, участие, доброволчески дейности, социално приобщаване, младежта и света, и творчество и култура.

В настоящия доклад се оценява напредъкът в постигането на целите и приоритетите на рамката за сътрудничество в периода 2013—2015 г. въз основа на оценка на положението на младите хора и мерките на политиките, предприети на равнището на ЕС и държавите членки.

2. Младите европейци днес ⁽²⁾

От 2013 г. насам последиците от кризата продължават да оказват силно влияние върху младите хора. Преходът от детство към пълнолетие се е превърнал в много по-сложен и индивидуален процес. Това е тенденция, която се е засилила рязко от 2008 г. насам. Този преход е белязан от основни промени — от образование към заетост, от това да бъдеш финансово зависим към това сам да управляваш бюджета си — и нуждата от привикване към самостоятелност, които излагат младите хора на колебливи икономически, социални и свързани с околната среда условия. Необходимо е чрез политиките младите хора да бъдат подкрепяни по време на този преход и да им бъде помогнато да реализират пълния си потенциал.

Данните по-долу представят картина на актуалното положение на младите хора между 15 и 29-годишна възраст. ⁽³⁾

Това поколение млади хора е по-добре образовано от всяко друго...

Показателите в областта на образованието разкриват положителни тенденции. Въпреки че все още има значителни разминавания на равнището на ЕС, броят на преждевременно напускащите училище намалява. ⁽⁴⁾

Дялът на завършилите висше образование се е повишил от 33,8 % през 2010 г. до 37,9 % през 2014 г. ⁽⁵⁾ Дори и нивото на безработицата в ЕС за лицата с висше образование да се е повишило, то все още е по-ниско от това за лицата с най-ниската образователна степен. От друга страна, посочените групи лица могат да се сблъскат с непълна заетост или да се окажат свръхквалифицирани за възможностите на пазара на труда.

Много млади хора изграждат мрежа от социални контакти като комбинират глобалната свързаност с местните си корени. През 2014 г. 82 % са участвали в социални мрежи в интернет. Младите хора се ангажират с нови форми на политическо участие, като често използват социалните мрежи, но като цяло гласуват по-малко от по-възрастните поколения. Все пак много от тях са активни членове в своята местна общност, като през 2014 г. всеки втори е членувал в поне една организация, а всеки четвърти е доброволец. ⁽⁶⁾ Тази диференцирана картина на ангажираността на младите хора представлява предизвикателство пред настоящото разбиране на понятието за гражданство.

...но кризата създаде нови разделения

На много млади хора им е трудно да намерят качествена работа, което сериозно затруднява прехода им към самостоятелност. Въпреки че след като достигна връхната си точка през 2013 г., нивото на младежката безработица отбеляза спад в повечето държави членки, тя продължава да буди сериозно безпокойство: 8,7 милиона млади европейци не могат да намерят работа ⁽⁷⁾, а дялът на лицата, които са засегнати от продължителна безработица или работят принудително на непълно работно време, остава висок.

Общо 13,7 милиона са хората, които не работят, не учат и не се обучават (неработещи, неучещи и необучаващи се). ⁽⁷⁾ Близко 27 милиона са изправени пред риск от бедност и социално изключване. Нивото на бедност сред младите хора е много по-високо от това на цялото население, а принудителната работа на непълно работно време или продължителното заемане на временни позиции излага това поколение на риск от трайна бедност. ⁽⁸⁾

⁽²⁾ За повече подробности и информация относно източниците на данни, върху които се основава анализът, вж. работен документ на службите на Комисията SWD(2015)169 относно положението на младите хора в ЕС.

⁽³⁾ Ако не е посочено друго.

⁽⁴⁾ Показател на Евростат „лица, преждевременно напускащи системата за образование и обучение“: от 13,9 % през 2010 г. до 11,1 % през 2014 г. за възрастовата група от 18 до 24 години (високите проценти се запазват най-вече в Испания, Италия, Малта, Португалия и Румъния).

⁽⁵⁾ Евростат, населението между 30 и 34-годишна възраст със завършено висше образование.

⁽⁶⁾ Експресно проучване на Еврбарометър № 408, 2014 г.

⁽⁷⁾ Евростат, 2014 г.

⁽⁸⁾ *Rising inequality: youth and poor fall further behind*, ОИСП, 2014 г.

Неактивността, бедността и изключването не засягат всички равномерно. Тези, които започват живота си с по-малко възможности, имат склонност да срещат повече несгоди. За хората с мигрантски произход, тези с ниска образователна степен и младите хора със здравословни проблеми има по-голяма вероятност да не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение. ⁽⁹⁾ Нивото на безработица сред младите хора с родители имигранти е с почти 50 % по-високо, отколкото при другите млади хора в ЕС. ⁽¹⁰⁾

Увеличава се пропастта между младите хора, които учат и които са уверени в намирането на работа и участват в социалния, граждански и културен живот, от една страна, и онези, които нямат голяма надежда за водене на пълноценен живот и които са изправени пред риск от изключване и маргинализация, от друга страна.

Тези разделения застрашават да подкопаят социалната структура и устойчивия дългосрочен икономически растеж. ⁽¹¹⁾ Интегрирането на всички млади хора (при зачитане на тяхното многообразие) е още по-необходимо и неотложно предвид застаряването на населението в Европа.

На младите хора, намиращи се от грешната страна на това разделение, им е трудно да изразят политическата си позиция. Колкото по-малко образовани са или по-малко участват в социални дейности, толкова по-малко участват на избори и в доброволчески или културни дейности. ⁽¹²⁾ Така например, неработещите, неучещите и необучаващите се млади хора имат по-малко доверие на публичните институции и вземат по-малко участие в граждански дейности в сравнение със своите връстници.

Решението не е в една единствена политика, но всички политики могат да помогнат

Всички млади хора заслужават справедливи и еднакви възможности, но това изисква дългосрочни инвестиции. Необходимо е ЕС и държавите членки да мобилизират всички политики в съответните им области на компетентност, за да се подобрят перспективите за младите хора.

С цел да превърне признаците на възстановяване в дълготраен и устойчив растеж ЕС предприе действия, за да стимулира създаването на работни места и инвестициите, включително и да помогне на младите хора да намерят качествена работа. ЕС и държавите членки могат да обединят усилията си в рамките на гаранцията за младежта, ⁽¹³⁾ Европейския социален фонд и Плана за инвестиции за Европа.

Работните места са важни, но не винаги са достатъчни, за да гарантират пълно приобщаване. Чрез образованието и обучението младите хора могат да придобият уменията, които са им необходими за пазара на труда. Това спомага и за преодоляване на неравенството и насърчава възходящата социална мобилност. Неотложното предизвикателство по отношение на системата на образованието и обучението в ЕС е свързано с бързото ѝ модернизиране, за да може да се реализира този потенциал. ⁽¹⁴⁾ Действащата извън класната стая политика за младежта също може да помогне на младите хора да придобият правилната комбинация от умения, които да ги подготвят за предизвикателствата в живота и работата.

Младите хора следва да могат да растат в приобщаващи и плуралистични общности, основани върху европейските демократични ценности, върховенството на закона и основните права. С цел да се гарантират толерантността, многообразието и взаимното уважение, в Европейската програма за сигурност са включени действия за справяне с първопричините за екстремисткото насилие и предотвратяване на радикализацията, включително като се насърчават приобщаването и участието на младите хора. ⁽¹⁵⁾ Тазгодишните терористични атаки в Париж и Копенхаген превърнаха тези сложни предизвикателства в много по-неотложни. В приетата през март 2015 г. в Париж декларация образователните министри на ЕС и Комисията поеха ангажимента да предприемат по-нататъшни действия, за да съхранят европейските ценности.

3. Действията на ЕС и държавите членки в периода 2013—2015 г. ⁽¹⁶⁾

3.1. Действия на ЕС: пригодност за заетост, приобщаване и участие

Действия в различни области на политиките на ЕС

В периода 2013—2015 г. основните приоритети продължиха да бъдат младежката заетост и пригодността за заетост.

⁽⁹⁾ „NEETs“, Eurofound, 2012 г. и ОИСР, 2015 г.

⁽¹⁰⁾ *Indicators of immigrant integration — Settling in 2015*, съвместно проучване на ОИСР и Европейската комисия.

⁽¹¹⁾ *In it together: why less inequality benefits all*, ОИСР, май 2015 г.

⁽¹²⁾ Експресно проучване на Евробарометър № 408, 2014 г.

⁽¹³⁾ Препоръка на Съвета за създаване на гаранция за младежта, ОВ С 120, 26.4.2013 г., стр. 1.

⁽¹⁴⁾ Съвместен доклад „Образование и обучение 2020“, COM(2015) 408.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 185.

⁽¹⁶⁾ Повече подробности са предоставени в работния документ на службите на Комисията (SWD(2015)168) относно резултатите на отворения метод на координация по въпросите на младежта; http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm.

С цел да се подобрят на резултатите в образованието държавите членки предприеха действия в рамките на европейския семестър, за да намалят броя на преждевременно напускащите училище и да насърчат завършването на висше образование, като по този начин изпълняват водещите цели на стратегията „Европа 2020“. Техните усилия бяха подкрепени от стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, както и от програмата „Еразъм+“. От 2012 г. насам, след публикуването на Препоръката на Съвета относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене, държавите членки започнаха да въвеждат мерки, чрез които да предоставят възможност на младите хора да се възползват максимално от това, което научават извън формалното образование.

ЕС и държавите членки предприеха действия за намаляване на нивото на младежката безработица, като улесняват прехода от образователната система към работното място. През 2013 г. гаранцията за младежта беше въведена като структурна рамка, чрез която да се предложат на младите хора работа, професионална практика, стаж или възможност за продължаване на образованието в рамките на 4 месеца след напускане на училище или при загубване на работата. В рамките на ЕСФ и ИМЗ са отделени най-малко 12,7 млрд. евро за насърчаване на младежката активност и заетост. От 2014 до 2020 г. около 27 млрд. евро от финансирането по линия на ЕСФ ще бъдат вложени в разработването на мерки, свързани с образованието. Младите хора също ще се възползват индиректно от около 11 млрд. евро от финансирането по линия на ЕСФ за други инициативи като модернизиране на службите по заетостта или подпомагане на самостоятелната заетост. Очаква се действията в рамките на ИМЗ да насърчат сътрудничеството между различните институции и служби, за да се предостави помощ по един интегриран начин на тези, които не работят, не учат и не се обучават.

От 2013 г. насам Европейският алианс за професионална подготовка получава подкрепа от частния сектор, докато публикуваната през 2014 г. Препоръка на Съвета относно рамката за качество на стажовете ⁽¹⁷⁾ има за цел да улесни получаването на качествено обучение и да осигури справедливи условия на труд. Комисията подобри възможностите за достъп до информация за младите хора, търсещи работа, чрез системата EURES, където се споделя информацията относно обяви за работа, и лансира схемата „Твоята първа работа с EURES“, за да помогне на младите хора да намерят работа в чужбина.

В допълнение към Европейската програма за сигурност и Декларацията от Париж държавите членки положиха повече усилия, за да подпомогнат приобщаването и участието на всички млади хора в обществото. Чрез действия като Европейската седмица на младежта Комисията мобилизира гражданското общество да работи в посока на приобщаването, гражданството и межкултурния диалог. Всички тези области ще се ползват с по-голямо финансиране в рамките на програмата „Еразъм+“. Тези усилия допълват работата на финансираната от ЕС Мрежа за осведоменост по въпросите на радикализацията, чрез която се изтъква превантивната роля на образованието и се насърчава развиването на критично мислене и прилагането на демократичните ценности в борбата с радикализацията. В този контекст Комисията подчертава колко е важно да се поощрява критичното мислене у младите хора по отношение на екстремистките послания ⁽¹⁸⁾ и набляга на потенциала на програмата „Еразъм+“ в подпомагането на мобилността с учебна цел и партньорствата между заинтересованите страни, които може да помогнат на младите хора да бъдат неподатливи на екстремистките възгледи ⁽¹⁹⁾.

Конкретни действия в областта на политиката за младежта

Сътрудничеството на равнището на ЕС беше съсредоточено върху социалното приобщаване и насърчаването на ангажираността на младите хора, включително и достъпа до права и политическо участие. Съветът призова чрез политиката за младежта да се допринесе повече за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ и потвърди намерението си да приобщи по-добре неработещите, неучещите и необучаващите се лица, и да насърчи предприемачеството.

От 2013 г. насам работата с млади хора е на челно място в дневния ред на ЕС по отношение на въпросите на младежта. В свое проучване Комисията разкри значението, което работата с младежи има за самите тях в различни сфери от техния живот ⁽²⁰⁾ и през 2015 г. по време на Втората европейска конвенция за работа с младежта бяха посочени най-належащите предизвикателства и беше отправен призив за разработване на европейска програма за работа с младежта. ⁽²¹⁾ Освен това Съветът прикани Комисията да разгледа възможността да направи предложение за препоръка на Съвета относно работата с младежта, в контекста на резултатите от съответните проучвания и работата на експертната група.

С оглед на притесненията относно оттеглянето на младите хора от традиционните форми на участие, Комисията събра данни ⁽²²⁾, сочещи, че младите все още имат желание да участват, но искат повече и различни канали за участие. Предизвикателството за създателите на политики се състои в това да намерят най-добрия отговор. Резолюцията на Съвета от 2015 г. относно насърчаването на политическото участие на младите хора в демократичния живот на Европа предоставя рамка за справяне с това предизвикателство.

⁽¹⁷⁾ ОВ С 88, 27.3.2014 г., стр. 1.

⁽¹⁸⁾ СОМ(2013) 941 „Предотвратяване на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие: укрепване на реакцията на ЕС“

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

⁽²⁰⁾ Проучване относно значението на работата с младежта в ЕС, 2014 г. — група от експерти докладва относно творческия и новаторския потенциал на младите хора и качествените подходи при работата с младежта.

⁽²¹⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf>

⁽²²⁾ Проучване, озаглавено *Youth participation in democratic life*, 2013 г.

От политиката до промяната на място: програмата „Еразъм+“

През 2014 г. ЕС лансира програмата „Еразъм+“ в областта на образованието, обучението, младежта и спорта. С бюджет от 14,7 млрд. евро за периода до 2020 г., програмата „Еразъм+“ подпомага мобилността с учебна цел на четири милиона младежи и преподаватели, като 10 % от бюджета са отделени за младежки дейности, чрез които се финансират около 400 000 участници в младежки обмени и 100 000 в Европейската доброволческа служба (ЕДС). Това представлява 80 % увеличение на финансирането в сравнение със старата програма „Младежта в действие“.

Чрез „Еразъм+“ политиката и програмата са много по-добре свързани от преди. Чрез нея се финансират стратегически партньорства между предлагашите образование, като по този начин се насърчава междусекторното сътрудничество. Чрез инструмента Youthpass ⁽²³⁾ признаването на неформалното и самостоятелното учене продължи: националните служби за младежта са издали почти 250 000 сертификата от създаването му. С цел да се разшири обхватът на Youthpass Съветът предложи да се въведе в други сектори и да подпомага използването на национални инструменти за признаване, вдъхновени от него.

Популяризиране

Комисията пое ангажимент да информира по-добре младите хора за възможностите, които се предлагат в рамките на политиките и програмите на ЕС, с помощта на разнообразни средства като интернет и не само. Нещо повече, Комисията поиска да чуе техните мнения и идеи. С 1,5 милиона еднократни посетители през 2014 г. Европейският младежки портал се превърна в един от стълбовете на тези дейности. Чрез него се рекламират възможности за трансгранични доброволчески дейности и се препраща към портала EURES за получаване на повече информация относно предложения за работа и стаж. През 2015 г. Комисията събра идеите на млади хора посредством т. нар. „лаборатории за идеи“ по време на Европейската седмица на младежта, която чрез организирани събития достигна до 137 000 души, а чрез социалните медии до 1,2 милиона души.

Комисията ще подобри допълнително дизайна и функционирането на Европейския младежки портал и други онлайн платформи. Тя ще работи по-тясно с мрежи, които имат пряк контакт с млади хора, например мрежата „Евродеск“, където работят 1 200 специалисти в областта на информацията.

3.2. Действия на държавите членки

Държавите членки все повече се стремят да изготвят по-широкообхватни политики, в които да са засегнати основно проблемите на заетостта, социалното и гражданското приобщаване. Те предприемат многобройни мерки за интегриране на младите хора на пазара на труда, като тези мерки често са част от схемите за гаранция за младежта и са подпомогнати със средства на ЕС по линията на ЕСФ и ИЗМ. В допълнение към това през 2014 г. бяха осъществени 18 малки пилотни проекта с пряка подкрепа от Комисията. Всички държави членки са предоставили своите планове за прилагане на гаранцията за младежта. Напредъкът по тяхното прилагане се оценява в рамките на европейския семестър. Повечето държави членки са включили младежки организации, а две трети са включили служби за подпомагане на младежта в партньорствата, установени в контекста на гаранцията за младежта.

В отговор на притесненията относно нарастващото социално изключване на младите хора почти всички държави членки предприеха мерки, за да помогнат за приобщаването на тези, които не работят, не учат и не се обучават. Повечето поеха ангажимент да подобрят достъпа на младите хора до качествени услуги, а 80 % подкрепиха работата с младежта и младежките центрове. Въпреки това работата с младежта пострада от бюджетните съкращения в цяла Европа ⁽²⁴⁾, а същевременно нарастващият дял от млади хора, изправени пред риск от бедност и изключване, изисква по-голяма намеса.

По отношение на участието 27 държави членки са разработили механизми за осъществяване на диалог с младите хора; 25 предоставиха публична подкрепа за младежките организации и две трети насърчиха използването на онлайн медиите и предоставиха повече възможности за провеждане на дебати. Въпреки че държавите членки са се опитали да приобщат младите хора от целия социално-икономически спектър, предвид ниското ниво на участие сред някои групи, създателите на политики на всички нива има още какво да направят, за да приобщат по-слабо представените групи.

4. Управление и прилагане на рамката за сътрудничество по въпросите на младежта в периода 2013—2015 г.

Докладите на държавите членки относно прилагането на рамката за сътрудничество представляват стабилна основа за продължаването на европейското сътрудничество по въпросите на младежта. С помощта на рамката и на съответните факти и обмен на опит бе даден тласък на програми за младежта и междусекторното сътрудничество в подкрепа на младите хора.

⁽²³⁾ Youthpass е инструмент за признаване на неформалното и самостоятелното учене при работата с младежта; прилага се при проекти, финансирани от частта за младежта в рамките на програмата „Еразъм+“. <https://www.youthpass.eu/en/youthpass/>.

⁽²⁴⁾ Проучване, озаглавено *Value of Youth Work in the EU*, 2014 г.

С цел да се приложи по-ефективно рамката Комисията и държавите членки могат да подобрят обмена на съответната информация и други данни извън полето на въпросите на младежта. В същото време могат да ги използват като основа за изготвяне на политики за младежта, които са ориентирани в по-голяма степен към постигането на резултати. Двете страни следва да подкрепят включването на проблемите на младежта в други политики. Взаимното обучение на равнището на ЕС може да бъде диверсифицирано например чрез създаването на допълнителни възможности за партньорско обучение, които да отговарят на различните нужди на държавите членки. Структурираният диалог с младите хора трябва да стане по-приобщаващ.

Основните дейности и инструменти са разгледани подробно по-долу.

Рамката като определящ фактор за действие

Благодарение на рамката беше даден силен тласък на националните програми за младежта. Почти всички държави членки са започнали инициативи или са въвели инструменти в тази област от 2010 г. насам. В две трети от тях посредством рамката бяха засилени приоритетите в политиките за младежта, а в една трета беше оказано влияние на местно и регионално равнище. 11 държави членки преориентираха своите национални политики в съответствие с рамката.

Посредством рамката беше насърчено междусекторното сътрудничество. Почти всички държави членки институционализираха механизми, чрез които да се осигури междусекторен подход към политиката за младежта като междуведомствени структури и редовни заседания на равнище министерства.

Първият работен план на ЕС за младежта (2014—2015 г.) на Съвета имаше за цел да подобри прилагането на рамката и много от държавите членки участваха в дейностите по плана. Двадесет и три от държавите членки прецениха, че целта на работния план е постигната и че в него националните приоритети са добре отразени, но някои предупредиха, че има риск от непоследователни или паралелни подходи към деветгодишната рамка.

Изготвяне на политики въз основа на факти: количествени и качествени промени

Положението на младите хора в ЕС се оценява редовно въз основа на таблица с 41 показателя относно условията, които влияят на младите хора. ⁽²⁵⁾ Държавите членки все повече използват тези показатели, въпреки че това все още не довело до изготвянето на ориентирани към постигането на резултати политики.

Показателите и допълнителните факти, предоставени от Евростат, Eurofound и партньорството между Комисията и Съвета на Европа, особено чрез анализи на Обединението на европейските изследователи по въпросите на младежта (PEYR), ще помогнат на държавите членки и на Комисията да разпознават новите тенденции и съответно да адаптират приоритетите.

Необходимо е Комисията и държавите членки да предоставят тези данни — извън обхвата на политиката за младежта — на други субекти, работещи с млади хора. Новият механизъм за наблюдение на младежта ⁽²⁶⁾ предоставя лесен за ползване онлайн достъп до данни. От 2016 г. нова уики-страница, посветена на въпросите на младежта, ще предоставя актуална информация относно националните политики, законодателството и програмите в областта на въпросите на младежта. Това ще бъде допълнено от новата рамка от показатели за наблюдение на гаранцията за младежта. Първите данни за тази рамка се очакват в края на 2015 г.

Взаимно обучение: обмен на опит

Държавите членки са научили много една от друга, най-вече чрез участие в експертни групи. В периода 2013—2015 г. експертите потърсиха начин да подкрепят творческия и новаторския потенциал на младите хора, принося на работата с младежта за справянето с предизвикателствата, пред които младите хора са изправени в кризата, и да подобрят качеството на работата с младежта. Констатациите бяха включени в работата на Съвета, както и в обсъждания на Форума за образованието, обучението и младежта. ⁽²⁷⁾ Докладът от 2015 г. относно качеството на работата с младежта ⁽²⁸⁾ бе в основата на заключения на Съвета относно укрепване на работата с младежта с цел осигуряване на единни общества ⁽²⁹⁾, в които се отправя призив за създаването на инструмент за справка и насоки относно качеството в полза на националните организации за работа с младежта.

Държавите членки също се учат една от друга чрез дейности, организирани в рамките на партньорството между Комисията и Съвета на Европа; малки групи от държави членки организираха конкретни обмени по въпроси от общ интерес като например работата с младежта на местно равнище.

⁽²⁵⁾ SEC(2011) 401.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm

⁽²⁷⁾ Резолюция на Съвета относно работния план на Европейския съюз за младежта за периода 2014—2015 г., 20 май 2014 г.

⁽²⁸⁾ *Качествена работа с младежта — обща рамка за по-нататъшното развитие на работата с младежта*, http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf

⁽²⁹⁾ Май 2015 г.

С цел да се извлече максимална полза от различните дейности за взаимно обучение в следващия работен план следва да бъде включено разработването на гъвкава рамка, която да улесни достъпа до информация и резултатите от гореспомнатите дейности. Чрез тази рамка следва да се насърчи разпространението на откритията и да се спомогне за комбинирането на партньорите с общи интереси.

Структуриран диалог: разширяване на обхвата и включване на диалога в дневния ред на политиката

Структурираният диалог на ЕС между създателите на политики, младите хора и техните представители се възприема като обещаващ инструмент за общуване с младите хора. Благодарение на първия му 18-месечен цикъл, който приключи през 2011 г., бяха оформени последващи европейски инициативи в областта на младежката безработица. В периода 2013—2015 г. в рамките на диалога бяха обсъдени проблемите за социалното приобщаване и младежката ангажираност. Препоръките, получени в резултат от диалога, бяха обсъдени след това в Съвета.

Структурираният диалог отбелязва развитие от 2013 г. насам и е много по-добре застъпен в дневния ред на политиката за младежа. Броят на участниците се увеличи повече от два пъти и около 40 000 младежи се включиха в последния цикъл, като много от тях участваха от името на по-големи групи. Също така, структурираният диалог стимулира започването на диалог на национално равнище.

Структурираният диалог трябва тепърва да разгърне пълния си потенциал: той все още не достига до една по-голяма група от млади хора, които разполагат с по-малко възможности и нямат силен политически глас. Комисията насърчава разширяването на обхвата чрез стипендиите от програмата „Еразъм+“ в подкрепа на националните усилия и онлайн инструмент за консултация, лансиран през 2014 г. Друго допълнително предизвикателство е да се следи за прилагането на резултатите от диалога в политиката на ЕС и националните политики. На последно място, с цел да се гарантира отчетността и да се мотивира ангажираността на младите хора е необходимо създателите на политиките на всички нива да предоставят по-добра обратна връзка относно своите ответни действия през европейския младежки портал и националните работни групи. Констатациите от доклада на ЕС за младежта за 2015 г. и на текущата междинна оценка на рамката за европейско сътрудничество по въпросите на младежта могат да дадат идеи за бъдещи подобрения на структурирания диалог.

5. Следващите стъпки в сферата на европейското сътрудничество за младежта (2016—2018 г.)

Равни възможности за образование, работа и участие в приобщаващи общности

Въз основа на политическите приоритети на ЕС, докладите на държавите членки относно прилагането на Рамката и на събраните данни и факти в бъдещия работен цикъл на рамката за сътрудничество следва да се даде приоритет на:

- засилено социално приобщаване на всички млади хора, като се вземат предвид основните европейски ценности,
- по-голямо участие на младите хора в демократичния и обществения живот в Европа,
- по-лесен преход на младите хора от младежка към зряла възраст, по специално интеграция на пазара на труда.

По отношение на тези приоритети и въпреки че действията на държавите членки и на Комисията са насочени към всички млади хора, особено внимание се отделя на следните групи:

- младите хора, за които съществува риск от маргинализация,
- младите хора, които не работят, не учат и не се обучават (неработещи, неучещи и необучаващи се),
- младите хора с мигрантски произход, включително новопристигналите имигранти и млади бежанци.

Комисията и държавите членки ще предприемат действия в тези области, включително чрез Работния план на ЕС за младежта, инструментите на рамката и сътрудничество с други политики, по целесъобразност, за да насърчат:

- социалното приобщаване и разпространението на информация, за да достигнат до млади хора от различен произход и най-вече до тези, които са поставени в неравностойно положение, и по-този начин да се осигури пълното им участие в социални и граждански дейности,
- развиването на капацитета на работата с младежта, младежките организации и мрежи като инструменти за приобщаване, като помагат на младите хора да се ангажират, да участват в доброволчески дейности и да бъдат двигатели на положителни социални промени в общностите,
- признаването на качествената работа с младежта, изграждане на капацитета ѝ за по-широк обхват и за по-добро реагиране на настъпващите социални, поведенчески и технологични промени,
- нови форми на участие в демократичните процеси и възможност за участие във вземането на политически решения чрез използването на разнообразни средства като интернет и не само,

- изискванията за развиване на умения, включително гражданството, медийната и цифровата грамотност, критично мислене и межкултурно разбирателство,
- достъпа на младите хора до основните им права и практиките за недискриминация и межкултурно разбирателство, и
- доброволческата дейност, включително чрез европейски програми като Европейската доброволческа служба (ЕДС) и новата инициатива „Доброволци на ЕС за хуманитарна помощ“, като начин да се съчетаят ученето и гражданската ангажираност⁽³⁰⁾; по-добро взаимно допълване между националните и международните участници с цел да се увеличи мащабът на трансграничното доброволчество и да се свържат по-тясно националните доброволчески организации с ЕДС.

С оглед на посочените приоритети структурираният диалог на ЕС с младежта следва да насърчава приобщаването на всички млади хора в толерантни, многообразни и демократични общества. Следващият диалог трябва да достигне до много по-широка аудитория от млади хора, и най-вече до тези, които не са участвали в диалога досега, като се използват по-непосредствени инструменти за ангажираност, които са приспособени към нуждите и навиците на младите хора.

Политиката за младежта в рамките на по-широката политика на ЕС

Политиката за младежта не може да функционира самостоятелно. От особено значение са сътрудничеството и взаимното допълване с политиките за заетост, образование, обучение, здравеопазване и благосъстояние, култура, цифрови медии, устойчиво развитие, гражданство и спорт.

Подобно сътрудничество може да се подпомогне чрез механизмите на рамката за сътрудничество. Комисията и държавите членки могат допълнително да приложат и усъвършенстват междусекторните структури и работни методи чрез работния план на ЕС. Това ще допринесе за постигане на общите цели в областта на младежта: създаване на повече равни възможности за всички млади хора в образователната система и на пазара на труда и насърчаване на активното гражданско участие, социално приобщаване и солидарност на всички млади хора.

Европейското сътрудничество в областта на въпросите на младежта следва да бъде част от една по-всеобхватна политическа програма за младите хора. С цел да се постигне действително въздействие създателите на политиките в ЕС и държавите членки трябва да работят заедно със специалисти, доставчици на услуги, преподаватели и предприятия на място, за да се мобилизират ресурсите и средствата, които да достигнат до критична маса млади хора. Те следва да се стремят да намерят иновативни решения на сложния феномен, който представляват маргинализацията, изключването и липсата на участие.

Най-вече има належаща нужда усилията да станат по-мащабни. С цел да се предложи на младите хора истинска възможност да станат пълноценни членове на своите общности е необходим всеобхватен подход, който да отговаря на предстоящите предизвикателства. Това изисква последователна политическа програма, подкрепена от програмата „Еразъм+“, гаранцията за младежта и широкообхватни инструменти на ЕС за финансиране като ЕСФ и ИЗМ. Тези усилия трябва да бъдат подкрепени от регионалните и националните ресурси, където това е възможно.

⁽³⁰⁾ Въпреки удвоения брой бенефициери в рамките на ЕДС, трансграничното доброволчество остава скромно по мащаб на равнището на ЕС.

Съвместен доклад за 2015 г. на Съвета и на Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“)

Нови приоритети на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението

(2015/C 417/04)

1. КОНТЕКСТ

Европа е изправена пред редица спешни задачи: да се възобнови създаването на работни места и да се създадат условия за икономическо възстановяване; да се постигне устойчив растеж; да се преодолее недостигът на инвестиции; да се засили социалното сближаване; да се координират действията във връзка с миграционните потоци; да се отдаде приоритетно внимание на предотвратяването на радикализацията и насилието. В същото време Европа трябва да действа по отношение на дългосрочните предизвикателства като застаряването на населението, адаптирането към цифровата ера и запазването на конкурентоспособността в световната икономика, основана на знанието.

Политическият отговор на Европа съгласно политическите насоки на Европейската комисия, „Ново начало за Европа: моята програма за работни места, растеж, справедливост и демократична промяна (1)“ бележи ново начало. Налице са силни икономически аргументи в полза на образованието и обучението като благоприятстващ растежа сектор с решаваща роля в тази нова програма. Инвестициите в човешки капитал са добре вложени средства. Доброто образование и обучение спомагат за насърчаване на устойчив икономически растеж, както и за устойчиво развитие: те са движеща сила на научноизследователската дейност, иновациите, производителността и конкурентоспособността. Държавите членки следва да направят необходимите инвестиции във всички системи за образование и обучение, за да подобрят тяхната ефективност и ефикасност за повишаване на уменията и компетентностите на работната сила, като по този начин ще създадат условия за по-успешно предвиждане и удовлетворяване на бързо променящите се потребности на динамичните пазари на труда в рамките на икономика, основаваща се все повече на цифровите технологии, и в условията на технологични, екологични и демографски промени. Държавите членки следва да активизират усилията си за подобряване на всеобщия достъп до качествено учене през целия живот, както и да приложат стратегии за активен живот на възрастните хора, които водят до удължаване на периода на трудова заетост.

Трагичните прояви на насилнически екстремизъм в началото на 2015 г. ни напомниха ясно, че нашите общества са уязвими. Образованието и обучението играят важна роля, за да се гарантира, че човешките и гражданските ценности, които споделяме, ще бъдат защитени и предавани на бъдещите поколения, с оглед насърчаване на свободата на мисълта и на изразяване, социалното приобщаване и уважението към другите, както и за предотвратяване и борба с дискриминацията във всички нейни форми, с цел засилване на преподаването и приемането на тези общи основни ценности и поставянето на основите на по-приобщаващи общества чрез образование, като се започне от ранна възраст. (2) Образованието и обучението могат да допринесат за предотвратяване и борба с бедността и социалното изключване, за насърчаване на взаимното зачитане, както и за полагане на основите на едно отворено и демократично общество, на което почива активното гражданство.

В същото време системите за образование и обучение са изправени пред предизвикателството да гарантират равен достъп до висококачествено образование, по-специално чрез достигане до хората в най-неравностойно положение и интеграция на хората от различна среда, включително интегриране по подходящ начин на новопристигналите мигранти (3) в учебната среда, насърчавайки по този начин възходящата социална конвергенция.

В този контекст образованието и обучението допринасят съществено за изпълнението на редица стратегии и инициативи на ЕС, включително стратегията „Европа 2020“, гаранцията за младежта, инициативата за младежка заетост, инициативата за цифров единен пазар, европейската програма за сигурност и европейската програма за миграцията и плана за инвестиции за Европа, като същевременно изцяло се зачита компетентността на държавите членки по отношение на техните системи за образование и обучение. Сътрудничеството по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ допълва националните действия и оказва подкрепа за държавите членки чрез партньорски обмен, взаимно обучение, събиране на данни и доказателства при осъществяването на реформи за повишаване на резултатите от тях.

Образованието и обучението осигуряват на хората знанията, уменията и компетентностите, които им дават възможност да израстват и да определят сами своето положение, като разширяват перспективите им, подготвят ги пълноценно за бъдещия им живот, полагат основите за утвърждаване на активното гражданство и демократичните ценности и насърчават приобщаването, справедливостта и равенството.

(1) Представени от председателя на Комисията Жан-Клод Юнкер пред Европейския парламент в Страсбург на 15 юли 2014 г.

(2) Декларация относно популяризирането чрез образование на гражданските и общите ценности — свобода, толерантност и недискриминация, Париж, 17 март 2015 г.

(3) За всяко позоваване на мигранти в настоящия текст важи следното:

Това не засяга правното положение по отношение на достъпа до образование и обучение за различни категории мигранти, както е определено в приложените разпоредби на международното право, правото на Европейския съюз и националното право.

Изготвеният от Комисията Обзор на образованието и обучението за 2015 г. показва, че все още има сериозни предизвикателства:

- в целия ЕС 22 % от 15-годишните ученици са с ниска успеваемост по математика. Сред учениците с нисък социално-икономически статус делът им достига обезпокоителните 36,6 %. В допълнение 18 % от 15-годишните ученици в ЕС показват слаби резултати по четене, а 17 % са с ниска успеваемост по химия, физика и биология. Изоставането в тези учебни области е с около 60 % по-често срещано сред момчетата, отколкото сред момичетата; ⁽⁴⁾
- един от четирима възрастни в Европа попада в „капана на нискоквалифицираната работна ръка“, което ограничава достъпа до пазара на труда, като същевременно премахва възможностите за по-нататъшно образование или обучение. Само 4,4 % от 66-те милиона възрастни, завършили в най-добрия случай прогимназиален етап на основното образование, вземат участие в ученето за възрастни; ⁽⁵⁾
- делът на преждевременно напусналите училище ⁽⁶⁾ понастоящем е 11,1 %. Макар да е постигнат добър напредък по общата водеща цел на „Европа 2020“, все още съществуват повече от 4,4 милиона преждевременно напуснали училище в цяла Европа, а около 60 % от тях са незаеги или безработни, което означава по-висок риск от социално изключване и по-ниско участие в обществения живот;
- броят на завършилите висше образование ⁽⁷⁾ продължава да се повишава и понастоящем техният дял е 37,9 %. Отново бе отбелязан добър напредък към общата водеща цел на „Европа 2020“, но пригодността за заетост на висшистите все още е на много ниски нива в целия ЕС.

В цялостния средносрочен преглед на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“, извършен през 2014 г. с участието на държавите членки и на основните заинтересовани страни, от който изхожда и настоящият доклад, се стига до три основни заключения относно политиката:

- потвърждава се значението на интегрираната рамка, обхващаща образованието и обучението на всички равнища. Актуалната необходимост от гъвкавост и пропусаемост между различните видове учене изисква съгласуваност на политиката, като се започне от образованието в ранна детска възраст и училищата и се стигне до висшето образование, професионалното образование и обучение и ученето за възрастни, като по този начин се насърчава принципът за учене през целия живот;
- четирите стратегически цели на рамката „Образование и обучение 2020“ (и настоящи целеви показатели на ЕС) остават валидни, тъй като са формулирани по всеобхватен и ориентиран към бъдещето начин в заключенията на Съвета от 2009 г. относно стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ и предоставят солидна основа на свързаните с нея дейности до 2020 г. Фокусът на политиката обаче трябва да се пренасочи, за да се отчетат както неотложните предизвикателства в областта на икономиката и заетостта, така и ролята на образованието за насърчване на справедливостта и приобщаването и за утвърждаване на общите европейски ценности, междукултурните компетентности и активното гражданство;
- рамката „Образование и обучение 2020“ има важен принос за цялостната програма на ЕС за работни места, растеж и инвестиции, включително европейския семестър. В това отношение би могло да се усъвършенства събирането на данни и взаимното обучение във връзка с предизвикателствата на реформите, както и по целесъобразност да се повиши специфичното за всяка държава значение на рамката.

С оглед на предизвикателствата и заключенията относно политиката, изложени по-горе, както и за да се съчетаят по-добре целите на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ с политическите срокове и приоритети на ЕС, в настоящия съвместен доклад се предлага европейското сътрудничество по тази рамка да продължи до 2020 г., като по този начин нейният работен цикъл се увеличи от 3 на 5 години.

2. ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА, ОПРЕДЕЛЯЩИ ИЗБОРА НА БЪДЕЩИ ПРИОРИТЕТИ

Въз основа на направения преглед, като същевременно се отчитат различията между държавите членки, в настоящата глава са представени основните предизвикателства и промени в европейските системи за образование и обучение, довели до определянето на новите **приоритетни области** и на **конкретните въпроси** за по-нататъшна работа до 2020 г.

Новите **приоритетни области** са:

- подходящи и висококачествени знания, умения и компетентности, развити при ученето през целия живот, с акцент върху резултатите от ученето с оглед на пригодността за заетост, иновациите, активното гражданство и благосъстоянието;
- приобщаващо образование, равенство, справедливост, недискриминация и насърчване на гражданските компетентности;

⁽⁴⁾ Резултати от провежданото от ОИСР проучване PISA за 2012 г.: Високи постижения чрез равнопоставеност.

⁽⁵⁾ Проучване на уменията на възрастните: въздействие върху политиките в областта на образованието и обучението в Европа, Европейска комисия (2013 г.).

⁽⁶⁾ Делът на лицата на възраст 18—24 години със завършен най-много прогимназиален етап на основното образование и които не учат и не се обучават.

⁽⁷⁾ Дял на лицата на възраст 30—34 години, които успешно са завършили висше образование (Евростат).

- отворено и новаторско образование и обучение, включително чрез цялостно интегриране в цифровата ера;
- силна подкрепа за учителите, обучаващите, училищните ръководители и останалия персонал в образователната система;
- прозрачност и признаване на уменията и квалификациите за улесняване на мобилността с цел учене и работа;
- устойчиви инвестиции, качество и ефективност на системите за образование и обучение.

Тези приоритетни области и свързаните с тях конкретни въпроси са изложени в приложението към настоящия доклад.

2.1. *Качеството и приложимостта на учебните резултати са от основно значение за развитието на умения и компетентности*

В Европа недоброто владение на основни знания и умения възпрепятства икономическия напредък и сериозно ограничава хората в тяхната професионална, социална и лична реализация. За повишаване на пригодността за заетост, иновациите и активното гражданство, и въз основа на препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 2006 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот, основните умения трябва да вървят успоредно с други ключови компетентности и съответния начин на мислене: творчество, предприемачество и инициативност, компетентности в областта на цифровите технологии ⁽⁸⁾, владение на чужди езици, способност за критично мислене, включително чрез електронна и медийна грамотност, а също и умения, отразяващи нарастващите потребности например в сферата на екологичната икономика и в цифровия сектор и сектора на здравеопазването.

Качеството на учебните резултати трябва да се стимулира в дългосрочна житейска перспектива. При все че мнозинството от държавите членки вече са въвели цялостни стратегии за учене през целия живот, всички държави трябва да разработят такива стратегии и да гарантират пропусаемостта между различните форми и равнища на учене, както и между образованието и обучението и работата. Това изисква постоянни усилия за координация и партньорство между различните учебни сектори и между образователните институции и съответните заинтересовани страни.

Секторът на образованието и грижите в ранна детска възраст е отправната точка и едно от най-ефективните средства за по-добро усвояване на ключови компетентности, но пред него стои двойното предизвикателство да се разшири достъпността и да се повиши качеството му. Особено проблематично в някои държави е предоставянето на услуги за деца под 3 години. Както беше предложено в рамката за качество на образованието и грижите в ранна детска възраст, разработена от експерти на държавите членки по време на предходния работен цикъл, основните аспекти на по-нататъшната работа могат да включват подобряване на достъпа, съсредоточаване на усилията към лицата в неравностойно положение, професионализация на персонала, както и системи за ефективно управление, разработване на учебни програми, финансиране и наблюдение.

Всички държави членки **са въвели мерки за ограничаване на преждевременното напускане на училище**, но те не винаги съставляват цялостни стратегии, както се изисква в препоръката на Съвета от 2011 г. ⁽⁹⁾, или еквивалентни политики, основани на доказателства. Успехът на предприетите действия изисква дългосрочен ангажимент и междусекторно сътрудничество с акцент върху правилното съчетание от предотвратяване, намеса на ранен етап и мерки за компенсация. Политиките за предотвратяване на преждевременното напускане на училище, прилагани в самите училища, следва да включват подходи за сътрудничество, активното участие на родителите, партньорства с външни заинтересовани страни и с местната общност, мерки за подкрепа на благосъстоянието на учениците и висококачествено ориентиране и консултиране, които да гарантират, че всеки ученик има равен шанс да получи достъп до висококачествено образование, да участва в него и да се възползва от него, и да осигурят възможност на всички учащи да реализират пълния си потенциал.

Системите за висше образование следва да са двигателят на икономиката на знанието и да отговарят на потребностите на обществото. Висшето образование трябва да отговаря ефективно на изискванията, свързани с промените в обществото и на пазара на труда, като усъвършенства уменията и човешкия капитал в Европа и увеличава техния принос за икономическия растеж. За тази цел следва да се гарантира, че модернизацията на висшето образование е съсредоточена върху полезните взаимодействия между преподаването, научноизследователската дейност, иновациите и заетостта, като създава връзки между висшите учебни заведения и местната среда и региони, като прилага новаторски подходи към подобряването на адекватността на учебните програми, включително с помощта на информационните и комуникационните технологии (ИКТ), като подобрява преходите към заетост, и като засилва международното сътрудничество. Макар че намаляването на дела на преждеременно напусналите училище и увеличаването на броя на висшистите, особено сред групите в неравностойно положение, остава предизвикателство за много държави членки, приоритет представлява необходимостта да се гарантира, че всички форми на висше образование предоставят на студентите подходящи знания, умения и компетентности на високо равнище, които да ги подготвят за бъдещото им професионално развитие. Висшето образование трябва да допринася също за подготовката на студентите за активно гражданство въз основа на открит подход и критично мислене, както и да подпомага личностното развитие, като същевременно изпълнява пълноценно ролята си за създаване и предаване на знания.

⁽⁸⁾ Обучението и придобиването на компетентности в областта на цифровите технологии не обхващат само уменията в областта на ИКТ, а включват и безопасното, съвместно и творческо използване на ИКТ, в т.ч. кодирането.

⁽⁹⁾ Обединеното кралство гласува против тази препоръка.

Професионалното образование и обучение играят ключова роля за развиване на подходящите умения. При завършилите професионално образование и обучение вече се наблюдават добри равнища на заетост в повечето държави членки. Това се дължи, наред с другото, и на мерките, насочени към подобряване на резултатите, качеството и привлекателността на професионалното образование и обучение, които бяха предприети в периода 2011—2014 г. за изпълнение на целите, определени в комюникето от Брюж от 2010 г. в рамките на процеса от Копенхаген. Трябва да последват по-нататъшни реформи в съответствие със средносрочните цели, определени в заключенията от Рига от 22 юни 2015 г. (вж. приложението). Развитието на подходящи умения следва да се осъществява чрез по-нататъшно насърчаване на всички форми на учене в процеса на работа, като стажове, професионална подготовка и двойни схеми за професионално образование и обучение, укрепване на Европейския алианс за професионална подготовка, развитие на по-запълбочени партньорства с всички заинтересовани страни на местно, регионално и национално равнище, както и засилване на прогнозирането на потребностите от умения. Същевременно следва да се укрепят първоначалното и продължавашото професионално развитие на учителите, обучаващите и наставниците, работещи в сферата на професионалното образование и обучение, включително чрез стажове във фирми и предприятия, за да са в крак с тенденциите в тази област.

Ученето за възрастни като основа за повишаване на квалификацията, за преквалификация, активно гражданство и социално сближаване. Предвид последните проучвания⁽¹⁰⁾, показващи слабите основни умения при възрастните, както и във връзка с въздействието на глобализацията върху потребностите от умения и високите равнища на безработица, е необходимо обновената европейска програма за учене за възрастни да се изпълнява по-интензивно. Сред приоритетите следва да са по-ефективното управление, значителното увеличение на предлагането и разпространението, по-гъвкавото предлагане, по-широкият достъп, по-внимателното наблюдение и по-доброто осигуряване на качеството (вж. приложението). Ученето за възрастни открива пред нас скоро пристигналите мигранти и хората с мигрантски произход перспективи за допълнително образование или преквалифициране и увеличава възможностите тези лица да се установят на пазара на труда и да се интегрират в обществото.

2.2. Образованието и обучението са от съществено значение за насърчаване на социалното сближаване, равенството, недискриминацията и гражданските компетентности

В повечето европейски държави и в страните от ОИСР неравенството е на най-високото си равнище от 30 години насам и оказва отрицателно влияние върху резултатите в сферата на образованието, тъй като образователните системи имат склонност да възпроизвеждат съществуващите модели на социално-икономически статус. Във връзка с това приоритет трябва да бъде прекъсването на веригата на ниска квалификация, която се предава от поколение на поколение. Мнозинството от държавите членки са предприели мерки за подобряване на достъпа до образование за учащите в неравностойно положение. Въпреки това продължава да е налице значителна разлика по отношение на образованието, а достъпът до качествено образование и обучение, като се започне с образованието и грижите в ранна детска възраст, продължава да бъде предизвикателство в някои части на ЕС. Необходими са ефективни действия в отговор на многообразието във всичките му форми и за предоставяне на приобщаващо образование и обучение за всички учащи, като се отделя специално внимание на групите в неравностойно положение, например учащите със специални потребности, новопрестигналите мигранти, хората с мигрантски произход и ромите. Гаранцията за младежта следва да бъде мобилизирана в пълна степен (т.е. съдействие за намиране на работа, стажове и предоставяне на втори шанс в областта на образованието и обучението).

Неравенствата между половете в областта на образованието и обучението, които се основават, наред с другото, на продължаването на стереотипите, свързани с пола, трябва да бъдат премахнати, както и да бъдат предприети действия срещу различията в избора на образование в зависимост от пола. Малтретирането, тормозът и насилието в учебната среда, включително когато са свързани с пола, не могат да бъдат толерирани. Учебните заведения и учителите, обучаващите, училищните ръководители и останалият персонал в образователната система трябва да разполагат със съответните средства и подкрепа, така че учащите да са в учебна среда, на която са присъщи приобщаването, равенството, справедливостта, недискриминацията и демократичното гражданство. Отворената учебна среда, като например обществените библиотеки, отворените центрове за обучение за възрастни и отворените университети, следва да бъде утвърдена като средство за насърчаване на социалното приобщаване.

В Парижката декларация на министрите на образованието от 17 март 2015 г. бе отправен призив за действие на всички равнища, с които да се засили ролята на образованието в поощряването на гражданството и общите ценности на свобода, толерантност и недискриминация, в укрепването на социалното сближаване и в подпомагането на младите хора да се превърнат в отговорни, свободомислещи и активни членове на нашето разнообразно и приобщаващо общество⁽¹¹⁾. Образованието е важно за предотвратяване и преодоляване на маргинализацията и радикализацията. Последващите действия за постигане на целите на декларацията са основен приоритет в новия работен цикъл. Те ще приемат формата на съвместни анализи, партньорско обучение, срещи, разпространение на добри практики и конкретни мерки, подпомогнати с финансиране по програма „Еразъм +“, в съответствие с четирите области, посочени в декларацията: i) гарантиране, че децата и младежите придобиват социални, граждански и межкултурни компетентности чрез утвърждаване на демократичните ценности и основните права и насърчаване на социалното приобщаване, недискриминацията и активното

⁽¹⁰⁾ Вж. по-специално проучването от ОИСР на уменията на възрастните, проведено в рамките на програмата за международно оценяване на компетентностите на възрастните (PIAAC).

⁽¹¹⁾ Неформалното образование играе важна роля за насърчаване на социалното и демократичното участие на младите хора, което е приоритет по линия на Рамката за сътрудничество на ЕС по въпросите на младежта (Доклад на ЕС за младежта за 2015 г.).

гражданство, ii) повишаване на критичното мислене и медийната грамотност, iii) подобряване на образованието за децата и младежите в неравностойно положение, и iv) поощряване на межкултурния диалог посредством всички форми на учене във взаимодействие с други политики в тази област, както и със заинтересованите лица.

Значението на посочените по-горе области на действие се увеличава на фона на настоящия прилив на мигранти в Европа. Пристигането на хора от различна среда създава предизвикателство за сектора на образованието и обучението и заинтересованите от него страни в цяла Европа. Интеграцията на мигрантите, които остават в нашите страни, в сферата на образованието и обучението е изключително важна стъпка към тяхното социално приобщаване, пригодност за заетост, професионална и личностна реализация и активно гражданство. В този контекст първостепенен приоритет е да се улесни ефективното овладяване на езика(езиците) на приемащата държава. Освен това, успешното интегриране на мигрантите зависи и от развиването на межкултурни умения сред учителите, обучаващите, училищните ръководители и останалите членове на персонала в образователната система, учащите и родителите, така че да се гарантира по-голяма готовност за културно многообразие в учебната среда. Европейското измерение на миграцията подчертава значението на пълноценната подкрепа за държавите членки в действията им за интеграция, например, наред с другото, чрез съвместни анализи, партньорско обучение, конференции и разпространение на добри практики.

2.3. За подходящо и висококачествено учене се изисква...

По-активно използване на новаторски педагогически подходи и инструменти за развиване на умения в областта на цифровите технологии: образованието и обучението на всички равнища могат да се възползват от въвеждането на добре изпитани новаторски педагогически практики и дидактически материали, които са доказали способността си да допринасят по конкретен начин за приобщаващия, ангажиран процес на учене на учащите, идващи от различна среда. Няколко държави членки съобщават за инициативи за повишаване на компетентностите в областта на цифровите технологии на учителите и учащите, а една трета от държавите членки са въвели национални стратегии за цифровизация на образованието. При все това все още има огромни предизвикателства. Обществата във все по-голяма степен са основани на цифровите технологии, което води до повишено търсене на компетентности в тази област. Необходимо е образованието и обучението да отговорят на тези потребности, което изисква инвестиции в инфраструктура, организационни промени, цифрови устройства и компетентности в областта на цифровите технологии у учителите, обучаващите, училищните ръководители и другите членове на персонала в образователната система, както и създаването на цифрови (и отворени) образователни ресурси и висококачествен образователен софтуер. В образованието и обучението трябва да се използват предимствата на нововъведенията в областта на ИКТ и да се възприемат новаторски и дейни педагогически подходи, основани на методи, които се градят на участие и проекти. Отворената учебна среда, като например обществените библиотеки, отворените центрове за обучение за възрастни и отворените университети, могат да спомогнат за сътрудничеството между образователните сектори, включително за учащите в неравностойно положение.

Силна подкрепа за учителите, обучаващите, училищните ръководители и другите членове на образователния персонал, които играят важна роля за осигуряването на успеха на учащите и за прилагането на политиката в областта на образованието: много държави членки докладват, че са предприели мерки за подобряване на обучението на учителите, и подчертават, че първоначалното образование и продължаващото професионално развитие на учителите и обучаващите следва да бъдат пригодни за целта и да съчетават предмета с педагогически методи и практики. Осигуряването на солидни педагогически умения и компетентности на съответните служители на всички равнища и във всички сектори на образованието и обучението въз основа на сериозни научни изследвания и практика продължава да бъде приоритет. Служителите следва да бъдат обучени да отчитат индивидуалните потребности на учащите и растящото многообразие по отношение на техния социален, културен, икономически и географски произход, да предотвратяват преждевременното напускане на училище и да използват новаторски педагогически подходи и инструментите на ИКТ по оптимален начин, като същевременно се ползват от професионална подкрепа в началото на кариерата си.

Недостигът на персонал все по-често възпрепятства качествено образование в много държави, а интересът към учителската професия в голяма степен спада. Следователно държавите членки следва да предприемат мерки за повишаване на привлекателността и статуса на учителската професия⁽¹²⁾. Необходими са всеобхватни дългосрочни политики, за да се гарантира, че се подбират най-подходящите кандидати от различни среди и с различен опит и че учителите разполагат с привлекателни възможности за професионално развитие, също и с оглед преодоляване на съществуващия голям дисбаланс между половете в професията.

Улесняване на мобилността с учебна цел на всички равнища: първият Индекс на мобилността (2014 г.), изготвен в рамките на последващите действия във връзка с Препоръката на Съвета от 2011 г. относно мобилността с учебна цел, разкрива, че има големи различия в средата за мобилност с учебна цел в отделните държави членки, като все още има значителни препятствия по отношение на информацията, подпомагането на учащите и признаването. Действията по отношение на прозрачността, осигуряването на качеството и валидирането и признаването на умения и квалификации трябва да бъдат отчитани и осъществявани. За наблюдение на мобилността въз основа на данни е необходимо да се подобри тяхното качество и самото им събиране.

Подкрепата за интернационализацията на висшето образование и професионалното образование и обучение ще продължи да бъде приоритет. Това би могло да включва сътрудничество в областта на политиката с други региони в света по въпросите на осигуряването на качество и насърчаването на резултатите от ученето, развитие на стратегически партньорства и съвместни курсове, насърчаване на мобилността на студентите, преподавателите и научните работници, както и работа за улесняване на използването на квалификации, придобити извън ЕС.

⁽¹²⁾ Мерки на политиката за повишаване на привлекателността на учителската професия в Европа, Европейска комисия (2013 г.)

Усъвършенствани и опростени инструменти на ЕС за прозрачност и признаване и по-голяма синергия между тях: инструментите за прозрачност и признаване са от съществено значение за мобилността, пригодността за заетост и ученето през целия живот. Някои от тях, като например Eurograss, се използват широко. С оглед на по-голяма прозрачност повечето държави членки са разработили национални квалификационни рамки, съотнесени към Европейската квалификационна рамка. Няколко държави членки прилагат Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение, Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение и Квалификационната рамка за Европейското пространство на висше образование.

В хода на по-нататъшната работа следва да се насърчават валидирането на неформалното и самостоятелното учене, както и да се улеснят прозрачността и съпоставимостта на квалификациите в цяла Европа. По отношение на новопристигналите мигранти съществуващите инструменти за прозрачност също биха могли да спомогнат за по-доброто разбиране на придобитите в чужбина квалификации в ЕС и обратното. Подходящото признаване и валидиране може да окаже подкрепа за възприемането на отворени и новаторски учебни практики, включително такива, при които се използват цифрови технологии.

По-нататъшната работа следва да се съсредоточи също върху по-ефективното прилагане на Европейската квалификационна рамка и националните квалификационни рамки и върху доразвиването на Европейската квалификационна рамка с оглед да се подобри прозрачността и съпоставимостта на квалификациите. Чрез използването на Европейската квалификационна рамка и националните квалификационни рамки може да се подкрепят съществуващите практики за признаване и така да се улесни процесът на признаване.

Следва да се обърне специално внимание, след предварителна оценка на въздействието, и на опростяването и рационализирането на съществуващите инструменти на ЕС, например инструменти, портали и други услуги в областта на уменията и квалификациите, насочени към широката общественост, с цел да се увеличи популярността им.

Преодоляване на недостига на инвестиции: ефективното инвестиране в качествено образование и обучение е източник на устойчив растеж. При все това от началото на кризата публичните бюджети са ограничени и няколко държави членки намалиха разходите си за образование и обучение в реално изражение. Това показва, че е необходимо държавите членки да бъдат подпомогнати в изготвянето на реформи, които осигуряват по-ефективно качествено образование и обучение в широк обществен контекст. Планът за инвестиции за Европа, програмата „Еразъм +“, европейските структурни и инвестиционни фондове, включително инициативата за младежка заетост и програмата „Хоризонт 2020“, могат да спомогнат за стимулиране на инвестициите и да са в подкрепа на приоритетите на политиката съгласно рамката „Образование и обучение 2020“, като същевременно осигурят силни връзки със съществуващите политики.

3. УПРАВЛЕНИЕ И МЕТОДИ НА РАБОТА

След публикуването на съвместния доклад за 2012 г. в управлението на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ се отбелязва подобрене, по-специално чрез засилване на събирането на данни (Обзор на образованието и обучението) и на оперативния характер на работните групи и чрез разработване на редовни платформи за обмен между основните заинтересовани страни, като Форума за образованието, обучението и младежта. Направеният преглед показва, че има съгласие относно следния подход за следващия работен цикъл:

- **събирането на качествени аналитични данни и проследяването на напредъка** са от съществено значение за ефективността на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ и ще се осъществяват в сътрудничество с Евростат, мрежата „Евридика“, Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop), ОИСП и други организации;
- оптимизирането **ирационализирането на докладването** по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ продължават да са приоритет и ще бъдат улеснени с удължаването на работния цикъл на 5 години. Ще се използват оптимално аналитичните и актуализирани факти и цифри, предоставени например посредством мрежата „Евридика“ и Cedefop (ReferNet). В допълнение, в посветените на отделните държави глави от Обзора на образованието и обучението ще бъдат взети под внимание и актуалните национални данни, ако са методологично издържани;
- **укрепването на връзките между образованието, бизнеса и научноизследователската дейност, както и участието на социалните партньори и гражданското общество** ще увеличат въздействието на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ и приноса на учебните системи за повишаване на капацитета за иновации на Европа. В това отношение тенденциите се определят от съюзите на знанието и секторните съюзи на уменията по програма „Еразъм+“, от действията по програма „Мария Склодовска-Кюри“ и от Европейския институт за иновации и технологии в рамките на програма „Хоризонт 2020“. Участието на заинтересованите страни ще бъде стимулирано също и чрез Форума за образованието, обучението и младежта, Европейския форум на университетите и бизнеса, Форума на бизнеса и професионалното образование и обучение и тематични форуми в държавите членки. Сътрудничеството с европейското гражданско общество и европейските социални партньори ще продължи, за да се даде възможност за оптимално използване на техния експертен опит и капацитет за достигане до голям брой хора.

Инструментите на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ са доказали своята стойност, но невинаги оказват ефективно въздействие на национално равнище, по-специално поради липса на синхронизация на дейностите, недостатъци в разпространението и слабо познаване на национално равнище на ползата от резултатите. Наборът от инструменти на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ ще бъде усъвършенстван:

- с цел повишаване на прозрачността и съгласуваността на дейностите по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ Комисията, в сътрудничество с държавите членки (включително тройката председателства на Съвета), ще изготви **приличен текущ работен план по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“**, в който са включени и ясно представени ключовите дейности и партньорските обучения, планирани за неформалните заседания на висши служители, т.е. заседанията на генералните директори, отговарящи за училищата, професионалното образование и обучение и висшето образование (заседания на ГД) и Групата на високо равнище по въпросите на образованието и обучението, работните групи по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“, консултативната група по Европейската квалификационна рамка и Постоянната група по показателите и критериите;
- от 2016 г. ново поколение **работни групи** ⁽¹³⁾ ще започнат работа по посочените в приложението **конкретни въпроси** на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“. Техните мандати ще бъдат предложени от Комисията и адаптирани в светлината на изразените мнения на държавите членки, по-конкретно чрез Комитета по образование. Групите ще докладват редовно на съответните неформални групи от висши служители (т.е. заседанията на ГД и Групата на високо равнище по въпросите на образованието и обучението), които предоставят указания, и на Комитета по образование, който представя значимите резултати на вниманието на Съвета. Ще бъдат насърчавани новаторските методи на работа, а резултатите от работата на групите ще се разпространяват по-добре, така че да се постигне действително споделяне на знания, както и за да се улесни последващата работа;
- **партньорските учебни дейности по линия на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“**, които обикновено се провеждат в рамките на работните групи, ще бъдат засилени, като ще се даде възможност на държавите членки, които срещат сходни предизвикателства в политиката, да работят в клъстери. **Партньорските проверки**, организирани на доброволни начала във връзка с изпълнението на съвместния доклад от 2012 г. и посветени на специфичните за отделните държави предизвикателства, са доказано полезни в контекста на неформалните заседания на ГД, но изискват повече подготовка и поддържане на интерактивен диалог. Могат да се използват и специално изготвени **партньорски консултации**, за да се окаже подкрепа на дадена национална програма за реформа ⁽¹⁴⁾.
- **разпространението на добри практики** и извлечени поуки, подкрепени с международни данни, когато е необходимо, ще бъде подобро чрез тематични събития, учебен обмен по въпроси на политиката и всякакви други механизми за трансфер и обмен на знания относно мерките, които дават резултати в образованието. За да се улесни ефективното оползотворяване на някои ключови резултати по линия на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ от заинтересованите страни в образованието и обучението, ще се отдели специално внимание на разпространяването на основните послания на официалните езици на ЕС в зависимост от наличните ресурси. Освен това механизмите за разпространение ще бъдат включени в мандатите на работните групи по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ и ще бъдат отразени в текущия работен план;
- **обзорът на образованието и обучението**, синхронизиран с европейския семестър и предоставящ актуални тематични и специфични за отделните държави данни, ще се използва системно в ориентационните дебати в Съвета, както и в Европейския парламент при обсъждането на предизвикателствата и реформите на образованието;
- потенциалът на **програмата „Еразъм +“** ще се използва пълноценно, за да се увеличи въздействието на инструментите на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“, включително като се координира подготовката на експериментални инициативи в областта на политиката в работните групи и като се използват данни, събрани чрез проекти, дали отлични резултати;
- въпреки положителните стъпки за насърчаване на сътрудничеството в областта на образованието и обучението с Комитета по заетостта като последващи действия във връзка със съвместния доклад от 2012 г., могат да се проучат допълнително възможностите за усъвършенстване и по-добро структуриране на тези отношения, например като се насърчава дебатът, основан в по-голяма степен на доказателства, по въпросите, свързани с човешкия капитал, в съответствие със заключенията на Съвета (EPSCO) от 9 март 2015 г.;
- засилване на сътрудничество както в рамките на Съвета по образование, младеж, култура и спорт, така и с други състави на Съвета.

⁽¹³⁾ Тези работни групи, които първоначално бяха създадени от Комисията в рамките на работната програма „Образование и обучение 2010 г.“ с цел прилагане на отворения метод на координация (ОМК) в образованието и обучението, предлагат форум за обмен на най-добри практики в тези области. На доброволна основа те обединяват специалисти от държавите членки.

⁽¹⁴⁾ Партньорските консултации са инструмент, който обединява на доброволни начала и на основата на прозрачност професионални партньори от малък брой национални администрации за предоставяне на външни консултации на дадена държава в процеса на съществено развитие на политиката. Те са предназначени да отидат отвъд обмена на информация и да осигурят форум за намирането на решения на националните предизвикателства в рамките на основан на участието семинар.

ПРИЛОЖЕНИЕ

ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ ЗА ЕВРОПЕЙСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО

Средносрочният преглед потвърди обосноваването на четирите **стратегически цели** на рамката „Образование и обучение 2020“, заложи от Съвета през 2009 г., и по-специално:

1. Превръщане на ученето през целия живот и на мобилността в реалност.
2. Подобряване на качеството и ефективността на образованието и обучението.
3. Утвърждаване на равнопоставеността, социалното сближаване и активното гражданско участие.
4. Разгръщане на творчеството и новаторството, включително предприемчивостта, при всички степени на образование и обучение.

В рамките на тези стратегически цели в прегледа се подчертава общата цел на държавите членки да рационализират сегашните приоритетни области за действие. В таблицата по-долу се предлага **приоритетните области** да се намалят от 13 на 6, всяка от които може да допринесе за една или повече стратегически цели за периода до 2020 г., като са изцяло съгласувани с общите политически приоритети на ЕС и допринасят за изпълнението им.

В таблицата по-долу приоритетните области са разделени по **конкретни въпроси** в отговор на искането на Съвета за по-конкретно посочване на предмета на бъдещата работа. В тези области ще се работи чрез методите и инструментите на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“; те: i) отразяват общо предизвикателство за държавите членки, и ii) показват добавена стойност от справянето с тях на европейско равнище. **Конкретните въпроси** ще представляват основа за мандатите на следващото поколение работни групи по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“.

В съответствие с националните приоритети държавите членки ще подберат тези области и въпроси, в работата и сътрудничеството по които желаят да участват.

Приоритетни области	Конкретни въпроси
<p>1 Подходящи и висококачествени знания, умения и компетентности, развити при ученето през целия живот, с акцент върху резултатите от ученето с оглед на пригодността за заетост, иновациите, активното гражданство и благосъстоянието</p>	<p>i) Засилване на целенасочените политически действия за намаляване на лошите резултати по отношение на основните умения в Европа, обхващащи езиците, грамотността, математиката, науките и цифровата грамотност</p> <p>ii) Укрепване на развитието на трансверсални умения и ключови компетентности в съответствие с Референтната рамка за ключовите умения за учене през целия живот, по-специално цифровите, предприемаческите и езиковите компетентности</p> <p>iii) Възобновяване и продължаване на стратегиите за учене през целия живот и предприемане на действия по отношение на преходните фази в рамките на образованието и обучението, като същевременно чрез висококачествено ориентиране се насърчава преходът към и между професионалното образование и обучение, висшето образование и ученето за възрастни, включително неформалното и самостоятелното учене, и от образование и обучение към работа</p> <p>iv) Подобряване на общия равен достъп до финансово приемливо и висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст, особено за децата в неравностойно положение, и прилагане на рамката за качество в тази област</p> <p>v) Намаляване на броя на преждевременното напускащите училище чрез подпомагане на прилагани в самите училища стратегии с глобална приобщаваща визия за образованието, концентрирана върху учащия се, и възможности за втори шанс, с акцент върху ефективната учебна среда и методи на преподаване</p> <p>vi) Повишаване на релевантността на висшето образование спрямо пазара на труда и обществото, включително чрез по-добро проучване и прогнозиране на нуждите и резултатите на пазара на труда, напр. проследяване на кариерите на завършилите, насърчаване на разработването на учебни програми, набягане на ученето в процеса на работа и засилено сътрудничество между висшите учебни заведения и работодателите</p>

	Приоритетни области	Конкретни въпроси
		<p>vii) Постигане на определените в Рига средносрочни цели по отношение на професионалното образование и обучение (вж. подробности в края на текста), а така също и укрепване на Европейския алианс за професионална подготовка и по-интензивно прогнозиране на търсените на пазара на труда умения</p> <p>viii) Изпълнение на обновената европейска програма за учене за възрастни (вж. повече информация в края на текста)</p>
2	<p>Приобщаващо образование, равенство, справедливост, недискриминация и насърчаване на гражданските компетентности</p>	<p>i) Отчитане на нарастващото многообразие на учащите и подобряване на достъпа до качествено и приобщаващо общо образование и обучение за всички учащи, включително групите в неравностойно положение, като учащите със специални нужди, новопристигналите мигранти, хората с мигрантски произход и ромите, като същевременно се работи против дискриминацията, расизма, сегрегацията, тормоза (включително кибертормоза), насилието и стереотипите</p> <p>ii) Работа по въпросите на неравнопоставеността между половете в образованието и обучението и неравните възможности за жените и мъжете и насърчаване на баланса между половете при избора на образование</p> <p>iii) Способстване за ефективното овладяване от мигрантите на езика (езиците) на преподаване и заетост чрез формално и неформално учене</p> <p>iv) Насърчаване на гражданските, межкултурните и социалните компетентности, взаимното разбиране и уважение, както и ангажираността по отношение на демократичните ценности и основните права при всички степени на образование и обучение</p> <p>v) Подобряване на критичното мислене, както и на кибернетичната и медийната грамотност</p>
3	<p>Отворено и новаторско образование и обучение, включително чрез цялостно интегриране в цифровата ера</p>	<p>i) Допълнително проучване на потенциала на новаторските и активните педагогически методи, като например интердисциплинарните методи на преподаване и сътрудничество, с цел ускоряване на развитието на значими и висококачествени умения и компетентности съвместно с насърчаването на приобщаващо образование, включително за учащите в неравностойно положение и тези с увреждания</p> <p>ii) Насърчаване на сътрудничеството чрез стимулиране на ангажимента на учащите, учителите, обучаващите, училищните ръководители и другите членове на персонала в образователната система, родителите и по-широката местна общност, като групите на гражданското общество, социалните партньори и бизнеса</p> <p>iii) Увеличаване на синергиите между образователните, научноизследователските и иновационните дейности с оглед на устойчивия растеж и въз основа на промените във висшето образование, с нов акцент върху професионалното образование и обучение и училищата</p> <p>iv) Популяризиране на използването на ИКТ с цел повишаване на качеството и значимостта на образованието на всички равнища</p> <p>v) Повишаване на наличността и качеството на отворените и цифровите образователни ресурси и педагогически методи на всички нива на образованието в сътрудничество с европейските общности за софтуер с отворен код</p> <p>vi) Целенасочена работа за развиване на цифровите компетентности на всички равнища на обучение, включително неформалното и самостоятелното учене, в отговор на цифровата революция</p>
4	<p>Силна подкрепа за учителите, обучаващите, училищните ръководители и останалия персонал в образователната система</p>	<p>i) Подобряване на практиките за набиране, подбор и въвеждане в професията на най-добрите и подходящи за учителската професия кандидати</p> <p>ii) Повишаване на привлекателността и за двата пола и престижа на учителската професия</p>

Приоритетни области	Конкретни въпроси
	<p>iii) Подпомагане на първоначалното образование и продължаващото професионално развитие на всички равнища, насочено по-специално към работа в контекста на нарасналото многообразие на учащите, преждевременното напускане на училище, ученето в процеса на работа, уменията в областта на цифровите технологии и новаторските педагогически методи, в т.ч. чрез инструменти на ЕС като „електронното побратимяване“ (eTwinning), Портала за училищно образование (School Education Gateway) и електронната платформа за учене за възрастните в Европа (EPALE)</p> <p>iv) Подкрепа за насърчаването на високите постижения в преподаването на всички равнища, в изготвянето на програми за обучение на учителите и в организацията на учебния процес и структурите за предоставяне на стимули, както и проучване на нови начини за оценяване на качеството на подготовката на учителите</p>
5	<p>Прозрачност и признаване на уменията и квалификациите за улесняване на мобилността с цел учене и работа</p> <p>i) Насърчаване на прозрачността, осигуряването на качеството, валидирането и по този начин признаването на уменията и/или квалификациите, включително когато са придобити чрез учене от цифрови, онлайн и отворени източници, както и неформалното и самостоятелното учене</p> <p>ii) Опростяване и рационализиране на инструментите за прозрачност, документиране, валидиране и признаване, които включват преки контакти с учащите, работещите и работодателите, и продължаване на прилагането на Европейската квалификационна рамка и на националните квалификационни рамки</p> <p>iii) Подкрепа за мобилността на учениците, чираците, студентите, учителите, членовете на персонала в образователната система и изследователите</p> <p>iv) Развитие на стратегически партньорства и разработване на съвместни курсове, по-специално чрез по-голяма интернационализация на висшето образование и на професионалното образование и обучение</p>
6	<p>Устойчиви инвестиции, качество и ефективност на системите за образование и обучение</p> <p>i) Проучване на потенциала на Плана за инвестиции за Европа в областта на образованието и обучението, включително чрез популяризиране на модели на финансиране, които привличат частни участници и капитали</p> <p>ii) Насърчаване на държавите членки да се основават на обективни данни при създаването на политики, включително при оценяването на системите за образование и обучение, да наблюдават изпълнението на политиките и очертават реформи, целящи по-ефективното предоставяне на качествено образование</p> <p>iii) Насърчаване на новаторски практики за гарантиране на устойчиви инвестиции в образованието и обучението, като се проучват форми на финансиране на база постижения и споделяне на разходите, когато е уместно</p>

СПЕЦИФИЧНИ ПРИОРИТЕТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И ЗА ОБУЧЕНИЕТО ЗА ВЪЗРАСТНИ ДО 2020 г.

За секторните програми за професионално образование и обучение (процесът от Копенхаген и Брюж) и за учене за възрастни е необходима по-точна идентификация — и одобрение чрез настоящия съвместен доклад — на целевите резултати/приоритетите за периода до 2020 г.

I. ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

В заключенията от Рига от 22 юни 2015 г. беше предложен следният нов набор от средносрочни резултати ⁽¹⁾ в областта на професионалното образование и обучение за периода 2015—2020 г.:

— насърчаване на **ученето в процеса на работа** във всичките му форми, като се обръща специално внимание на чиракуването, чрез участие на социалните партньори, дружествата, търговските камари и заведенията за професионално образование и обучение, както и чрез стимулиране на иновациите и предприемачеството;

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

- по-нататъшно разработване на механизми за **осигуряване на качеството** в професионалното образование и обучение в съответствие с Препоръката за Европейска референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение ⁽²⁾ и, като част от системите за осигуряване на качеството, установяване на постоянен **поток от информация и обратна връзка в системите за първоначално и продължаващо професионално образование и обучение** ⁽³⁾, базиран на учебните резултати;
- подобряване на **достъпа до професионално образование и обучение и квалификации за всички** чрез по-голяма гъвкавост и пропусаемост на системите, по-конкретно чрез предоставяне на ефективни и интегрирани услуги за професионално ориентиране и валидиране на неформалното и самостоятелното учене;
- по-нататъшно укрепване на **ключовите компетентности** в учебните програми за професионално образование и обучение и осигуряване на повече действителни възможности за придобиване или развиване на тези умения чрез първоначално и продължаващо професионално образование и обучение;
- въвеждане на систематични подходи и възможности за **първоначално и продължаващо професионално развитие на учителите, обучаващите и наставниците, работещи в професионалното образование и обучение**, както в училищата, така и в работната среда.

II. УЧЕНЕ ЗА ВЪЗРАСТНИ

В обновената европейска програма за учене за възрастни ⁽⁴⁾, която Съветът прие през 2011 г., се очертават редица приоритетни области за периода 2012—2014 г., като те обаче са определени в дългосрочна перспектива в съответствие с четирите стратегически цели на рамката „Образование и обучение 2020“. За постигането на дългосрочната визия за програмата, до 2020 г. вниманието на държавите членки, с подкрепата на Европейската комисия, следва да се насочи към следните специфични приоритети:

- **управление:** осигуряване на съгласуваност на обучението за възрастни с други области на политиката, подобряване на координацията, ефективността и съответствието с потребностите на обществото, икономиката и околната среда; повишаване, когато е уместно, както на частните, така и на публичните инвестиции;
- **предлагане и разпространение:** значително увеличаване на предлагането на висококачествено учене за възрастни, по-специално за придобиване на езикова и математическа грамотност и цифрови умения, и повишаване на разпространението чрез ефективни информационни кампании, насоки и мотивационни стратегии, насочени към най-нуждаещите се групи;
- **гъвкавост и достъп:** разширяване на достъпа чрез повишаване на възможностите за учене в процеса на работа и ефективно използване на ИКТ; създаване на процедури за идентификация и оценяване на уменията на нискоквалифицираните възрастни и предоставяне на достатъчно възможности за втори шанс, които да водят до получаването на признати съгласно Европейската квалификационна рамка квалификации за тези, които нямат квалификации от степен 4 по Европейската квалификационна рамка;
- **качество:** подобряване на осигуряването на качеството, включително наблюдението и оценката на въздействието, подобряване на първоначалното и продължаващото обучение на преподавателите за възрастни и събиране на необходимите данни относно потребностите, които действително трябва да бъдат посрещнати, и начините за това.

⁽²⁾ ОВ С 155, 8.7.2009 г.

⁽³⁾ ОВ С 324, 1.12.2010 г., стр. 5.

⁽⁴⁾ ОВ С 372, 20.12.2011 г., стр. 1.

Заклучения на Съвета относно намаляване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на успеваемостта в училище

(2015/C 417/05)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

В КОНТЕКСТА НА

- Целта на стратегията „Европа 2020“ в областта на образованието да се сведе средният за ЕС процент на преждевременно напусналите училище ⁽¹⁾ до по-малко от 10 % до 2020 г. ⁽²⁾;
- Заклученията на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) ⁽³⁾;
- Съвместния доклад на Съвета и на Комисията за 2015 г. относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението ⁽⁴⁾,

КАТО ВЗЕМА ПРЕДВИД

- Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно ключовите умения за учене през целия живот ⁽⁵⁾;
- Заклученията на Съвета от 11 май 2010 г. относно социалното измерение на образованието и обучението ⁽⁶⁾;
- Заклученията на Съвета относно образованието и грижите в ранна детска възраст: да осигурим на всички деца най-добрия старт в живота за утрешния свят ⁽⁷⁾;
- Препоръката на Съвета от 2011 г. относно политиките за намаляване на преждевременното напускане на училище ⁽⁸⁾, по-специално приложената рамка за политиката, и призова му да се гарантира, че държавите членки разполагат с всеобхватни политики във връзка с преждевременното напускане на училище, включително мерки във връзка с превенцията, интервенцията и компенсирането, до края на 2012 г.;
- Резолюцията на Европейския парламент от 1 декември 2011 г. относно справянето с преждевременното напускане на училище ⁽⁹⁾;
- Препоръката на Съвета от 22 април 2013 г. за създаване на гаранция за младежта ⁽¹⁰⁾;
- Декларацията от Париж от 17 март 2015 г. относно популяризирането чрез образование на гражданските и общите ценности — свобода, толерантност и недискриминация,

И В СВЕТПЛИНАТА НА

- Симпозиума на люксембургското председателство „Продължавате напред“ — по въпроса за справянето с преждевременното напускане на училище и насърчаване на успеха в училище, проведен в Люксембург на 9—10 юли 2015 г., на който се събраха участници от целия ЕС в областта на създаването на политики, научноизследователската дейност и практиката за провеждане на дебат по тази важна тема;
- Конференцията на люксембургското председателство на тема „Езиковото многообразие и многоезицието в образованието и грижите за деца в ранна детска възраст“, проведена в Люксембург на 10—11 септември 2015 г.;
- Окончателния доклад от 2013 г. на тематичната работна група по линия на „Образование и обучение 2020“ относно преждевременното напускане на училище и политическите послания за 2015 г. на работната група за училищната политика;
- Доклада от 2014 г. на тематичната работна група по линия на „Образование и обучение 2020“ относно образованието и грижите в ранна детска възраст, в който се предлагат основните принципи на рамката за качество в тази област,

⁽¹⁾ Процентът от хората на възраст 18—24 години със завършен единствено на прогимназиален етап на образование или по-ниска степен и напуснали системата на образование или обучение (Евростат/проучване на работната сила).

⁽²⁾ EUSO 13/10, ПРИЛОЖЕНИЕ I, четвърто тире (стр. 12).

⁽³⁾ ОВ С 119, 28.5.2009 г., стр. 2.

⁽⁴⁾ Вж. страница 25 от настоящия брой на Официален вестник.

⁽⁵⁾ ОВ L 394, 30.12.2006 г., стр. 10.

⁽⁶⁾ ОВ С 135, 26.5.2010 г., стр. 2.

⁽⁷⁾ ОВ С 175, 15.6.2011 г., стр. 8.

⁽⁸⁾ ОВ С 191, 1.7.2011 г., стр. 1.

⁽⁹⁾ ОВ С 165 E, 11.6.2013 г., стр. 7.

⁽¹⁰⁾ ОВ С 120, 26.4.2013 г., стр. 1.

СЧИТА, ЧЕ:

На междинния етап и на стратегията „Европа 2020“, и на стратегическата рамка „ЕТ 2020“, и четири години след като Съветът прие препоръка относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище ⁽¹⁾, вече е настъпил моментът да се направи преглед на постигнатия досега напредък с оглед извършването на преглед, укрепването и подобряването на мерките за ограничаване на това явление и за насърчаване на успеваемостта в училище за всички.

След приемането на препоръката на Съвета през 2011 г. много предишни констатации относно преждевременното напускане на училище бяха уточнени и допълнени с обучение между партньори и обмен на добри практики между държавите членки, по-нататъшни изследвания и подробен анализ на политиките, приети на национално равнище. Водещата цел на стратегията „Европа 2020“ относно преждевременното напускане на училище задържа този въпрос на водещо място в националните политически програми и допринесе за насърчаване на образователните реформи.

Въпреки че през последните години е постигнат значителен напредък в намаляването на дела на преждевременното напускане на училище, все още твърде много ученици продължават да напускат системата на образование преждевременно ⁽²⁾. Все още са налице големи различия между и в самите държави членки, а в много държави и досега липсват всеобхватни стратегии, каквито са предложени в препоръката на Съвета от 2011 г.

Поради това ЕС и държавите членки признават, че е нужно активно да продължат усилията за постигане, а при възможност дори надхвърляне на целта, определена в стратегията „Европа 2020“.

ИЗТЪКВА, ЧЕ

1. Преждевременното напускане на училище обикновено е резултат от често взаимосвързани лични, социални, икономически, културни, образователни, обусловени от пола и семейната среда фактори, и е свързано със състояния на натрупани неблагоприятни фактори, които често имат своя произход в ранна детска възраст. Групите с нисък социално-икономически статус са засегнати в по-голяма степен, а особено тревожен е броят на преждевременно напускащите училище лица от определени групи, като например децата от мигрантски семейства (в т.ч. новопристигнали мигранти и деца, родени в чужбина), децата от ромски произход и децата със специални образователни нужди.
2. Моделът и качеството на образователните системи също оказват силно влияние върху участието и резултатите на учащите, а някои системни фактори могат да повлияят отрицателно на напредъка в обучението. Освен това фактори като неблагоприятната училищна среда, насилието и тормоза, учебната среда, в която учащите не се чувстват уважавани или ценени, методите на преподаване и учебните планове, които невинаги са най-подходящите, недостатъчната подкрепа за учащите, липсата на кариерно образование и ориентирани или лошите отношения между преподаватели и ученици могат да накарат учащите да напуснат училище преждевременно.
3. Нашите все по-многообразни общества се нуждаят спешно от приобщаващи и координирани действия от страна на заинтересованите страни както в областта на образованието, така и извън него, които да са насочени към утвърждаване на общи ценности, напр. толерантност, взаимно уважение, равни възможности и недискриминация, както и към насърчаване на социалната интеграция, разбирателство между културите и чувство за принадлежност.
4. От основно значение за предотвратяване на маргинализацията и социалното изключване, както и за намаляване на риска на екстремизма и радикализацията е да се направи необходимото за това всеки млад човек да има равен достъп до качествено и приобщаващо образование ⁽³⁾ и възможност да развие пълния си потенциал независимо от отделни, свързани със семейната среда или пола фактори, социално-икономическия статус и житейския опит.
5. Налице е тенденция да се счита, че завършеният гимназиален етап на средно образование или професионалното образование и обучение е минималната изходна квалификация за успешен преход от образованието към пазара на труда, както и за допускане до следващите етапи на образование и обучение. Тъй като за преждевременно напусналите системата на образование и обучение е по-висок рискът от безработица, бедност и социално изключване, инвестициите в подкрепа на образователни резултати за младите хора може да способстват да се прекъсне цикълът на бедност и на предаване между поколенията на бедност и неравенство.

⁽¹⁾ Обединеното кралство гласува против препоръката.

⁽²⁾ По данни от 2014 г. 11,1 % от лицата на възраст 18—24 години са напуснали системата на образование и обучение, без да са завършили горната степен на средно образование, като броят им възлиза на около 4,4 милиона млади хора (Източник: Евростат (LFS), 2014 г.).

⁽³⁾ За целите на настоящите заключения понятието *приобщаващо образование* се отнася до правото на всички на качествено образование, което да отговаря на основните потребности от обучение и да обогатява живота на учащите.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ПРИ НАДЛЕЖНО СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ И В ЗАВИСИМОСТ ОТ НАЦИОНАЛНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА:

1. Активно да продължат изпълнението на препоръката на Съвета от 2011 г. относно политиките за намаляване на преждевременното напускане на училище, по-специално чрез:
  - a) продължаване на процеса на разработване и изпълнение на всеобхватни стратегии — или еквивалентни интегрирани политики, състоящи се отосновани на доказателства мерки за превенция, интервенция и компенсация — които да са последователно интегрирани във висококачествено образование и обучение и да са подкрепени от постоянен политически ангажимент със силен акцент върху превенцията;
  - b) осигуряване на ангажираното участие на заинтересованите страни и дългосрочното сътрудничество между тях в съответните области (по-специално образование и обучение, заетост, икономически въпроси, социални въпроси, здравеопазване, жилищно настаняване, младеж, култура и спорт) на всички равнища и повсеместно, въз основа на ясно определени роли и отговорности и при тясна координация.
2. Наред с показателя на ЕС за преждевременното напускане на училище, да проучат възможности за разработване или укрепване на национални системи за събиране на данни, които редовно събират широк набор от данни ⁽¹⁾ за учащите, особено изложените на риск и преждевременно напускащите училище. Тези системи, обхващащи всички степени и видове образование и обучение, при пълно съответствие с националното законодателство относно защитата на данни, биха могли:
  - a) да извършват редовното наблюдение на напредъка в образованието с оглед на ранното откриване и идентифициране на учащите, които са застрашени от преждевременно напускане на училище;
  - b) да помагат за определянето на критерии и показатели за идентифициране на неравностойното положение в сферата на образованието;
  - v) да помагат за разбирането на причините за преждевременното напускане на училище, включително чрез събиране на мненията на учащите;
  - г) да способстват за наличието на данни и информация на различните нива на политиката и за тяхното използване в управлението и наблюдението на развитието на политиката;
  - д) да осигуряват база за разработването на ефективни насоки и за подкрепа в училищата с оглед на предотвратяването на преждевременното напускане на училище, както и последващи мерки за младите хора, които са напуснали преждевременно системата на образованието и обучението.
3. Когато е уместно, да обмислят поставянето на по-амбициозни национални цели за намаляване на броя на преждевременно напускащите училище, особено ако съществуващите вече са постигнати.
4. Да идентифицират училищата или местата с висока степен на риск от преждевременно напускане на училище, които имат високи нива на неравностойното положение в сферата на образованието и които биха могли да се подобрят чрез допълнителна подкрепа или ресурси.
5. Да продължат по целесъобразност реформата на образователните системи, като не изпускат от внимание целия спектър на образованието и обучението, включително неформалното учене, и като отчитат ролята на работата с младежта, с цел укрепване на структурната, педагогическата, учебната и професионалната непрекъснатост, улесняване на преходите, преодоляване на сегрегацията и неравенствата в образователните системи и насърчаване на мерките в подкрепа на напредъка и образователните постижения на учащите и които да ги мотивират да завършат своето образование.
6. Да гарантират всеобщ, справедлив достъп до икономически достъпно, висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст. Когнитивните и некогнитивните умения, развити в рамките на образованието и грижите в ранна детска възраст, могат да помогнат на децата да разгърнат пълния си потенциал и да им послужат като фундамент за живота и успеха в училище. Структурите за образование и грижи в ранна детска възраст следва да насърчават и ефективното овладяване на езика (езиците), на които се преподава, при зачитане на културното и езиковото многообразие. Развиването на чувство за принадлежност и установяването на отношения на сигурност и доверие от ранна възраст са от решаващо значение за по-нататъшното учене и развитие на децата.

⁽¹⁾ широк набор от данни означава по-специално да се научи повече за:

- възрастта на прекратяване на образованието и обучението;
- връзката между преждевременното напускане и бягствата от училище;
- в рамките на преждевременното напускане на училище — различията, свързани с пола, успеваемостта или завършената образователна степен;
- социално-икономическата среда или подобни параметри, например информацията за квартала, в който живее учащият;
- произхода и/или майчиния език на учащия.

7. Да насърчават и популяризират основани на сътрудничество (обхващащи цялото училище) подходи за намаляване на преждевременното напускане на училище на местно равнище, например чрез:
- а) по-голяма свобода на действие на училищата по отношение на въпросите, свързани с управлението, учебните програми и работните методи, включително чрез по-голяма автономност, съчетана с ефективна отчетност;
  - б) подходящи открити и прозрачни механизми за осигуряване на качество и процеси на планиране и подобрения в училище, установени и прилагани с активното участие на цялата училищна общност (директорите на училищата, преподавателите и другите служители, учащите, родителите и семействата);
  - в) ефективни партньорства и междусекторно сътрудничество между училищата и външни заинтересовани страни, в т.ч. различни специалисти, НПО, предприятия, сдружения, работещи с младежи лица, местни органи и служби, както и други представители от общността като цяло, в зависимост от местния контекст;
  - г) сътрудничество между училища от различни видове и степени, намиращи се в един и същи район, както и работа в мрежа и в мултипрофесионални учебни общности на регионално, национално и международно равнище, с цел да се насърчи обменът на добри практики;
  - д) високи постижения в управлението и ръководството на училищата, например чрез подобряване на процедурите за наемане на работа и възможностите за непрекъснато професионално развитие на директорите на училищата;
  - е) култура на подкрепа и сътрудничество между ученици, родители, семейства и училищен персонал с цел да се засили чувството на учениците за идентификация с училищната система, да се повиши мотивацията им за учене и да се насърчи участието им в процесите на сътрудничество при вземането на решения;
  - ж) подкрепа за училищата за достигане до всички родители и семейства извън формалните изисквания за участие, както и за изграждане на култура на взаимно доверие и уважение, при която родителите и семейството да се чувстват добре дошли в училище и ангажирани с учебния процес на децата;
  - з) механизми за установяване на ранни признаци на незаинтересованост, като редовни отсъствия или поведенчески проблеми;
  - и) рамки за системна подкрепа за учащите, изложени на риск от преждевременно напускане на училище, в това число наставничество, консултиране и психологическа помощ, както и възможност за допълнителна подкрепа за учащите, чийто майчин език не е от езиците, на които се преподава;
  - й) предоставяне на широка гама от достъпни извънучебни и извънкласни дейности, например в спорта, изкуството, доброволческата дейност или работата с младежта, които могат да допълват ученето, както и да засилват участието, мотивацията и чувството за принадлежност на учащите.
8. Като насърчават високи очаквания за всички ученици и утвърждават достъпа до основни умения и знания, които най-добре ще ги подготвят за бъдещето, да проучат потенциала на по-индивидуализирани и ориентирани към учащия методи на преподаване и учене, включително и с помощта на цифрови ресурси, както и използването на различни методи на оценяване, например градивната оценка ⁽¹⁾.
9. Да гарантират, при надлежно спазване на институционалната автономност, че първоначалната подготовка на учителите и непрекъснатото професионално развитие предоставят на учителите, обучаващите, директорите на училищата, работещите в сферата на образованието и грижите в ранна детска възраст, и на останалия персонал умения, компетенции и общи знания, които са необходими за разбирането и справянето с неравностойното положение в сферата на образованието и с евентуални рискови фактори, които биха могли да доведат до незаинтересованост или преждевременно напускане на училище. Тези умения, компетентности и знания биха могли да обхващат такива въпроси, като стратегиите за управление на обстановката в класната стая и многообразието, изграждането на взаимоотношения, решаването на конфликти, способите за превенция на тормоза сред учениците и кариерното образование и ориентиране.
10. Да гарантират, че всички учащи имат достъп до кариерно образование и ориентиране, до по-гъвкави пътища за израстване и висококачествено професионално образование и обучение, които са равностойни на общото образование.
11. Да осигурят достъп до висококачествени схеми за „втори шанс“ и други възможности за повторно включване в общообразователната система за всички млади хора, които са напуснали училище преждевременно, и да гарантират, че всички знания, умения и компетентности, придобити по тези начини, включително чрез неформално и самостоятелно учене, се валидират в съответствие с препоръката на Съвета от 2012 г. ⁽²⁾.

⁽¹⁾ За целите на настоящите заключения понятието *градивна оценка* се отнася до мерките, които се използват за точното установяване на нуждите на учащите и за осигуряването на своевременно и постоянна обратна информация като част от процеса на обучение.

⁽²⁾ ОВ С 398, 22.12.2012 г., стр. 1.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА

1. Да оползотворят максимално възможностите, които се предоставят по стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ и чрез отворения метод на координация, включително възможността да се засили обучението между партньори и при необходимост да се възлагат научни изследвания и проучвания, за да се утвърди създаването на основи на обективни данни политики и да се разработят и разпространяват примери за успешни практики на политиките.
2. Да използват възможностите за финансиране от инструменти на ЕС, например програмата *Еразъм +*, Европейския социален фонд и Европейския фонд за стратегически инвестиции ⁽¹⁾, за подкрепата на мерки за намаляване на преждевременното напускане на училище — като част от всеобхватните политики — и за насърчаване на сътрудничеството във и около училищата.
3. Да продължат да намират, чрез научни изследвания и обучение между партньори, примери за най-ефективните практики за сътрудничество в училищата и на местно равнище, насочени към облекчаване на неравностойното положение в сферата на образованието, намаляване на преждевременното напускане на училище, както и гарантиране на по-приобщаващо образование. Да осигуряват широко разпространение на тези практики сред практикуващите училищни специалисти и заинтересовани страни, по-специално чрез „електронното побратимяване“ (eTwinning) и Портала за училищно образование (School Education Gateway).

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА

1. Да продължи да следи и да разпространява информацията за постиженията в държавите членки и да докладва периодично за напредъка в реализирането на целта на стратегията *Европа 2020* и изпълнението на стратегиите или еквивалентните интегрирани политики на държавите членки във връзка с преждевременното напускане на училище в контекста на европейския семестър и на договореностите за докладване по линия на „Образование и обучение 2020“, включително чрез Обзора на образованието и обучението.
2. Да продължи да развива сътрудничеството с изследователи, държави членки, заинтересовани страни, мрежи и организации, с оглед оказване на подкрепа за прилагането на националните и европейските политики във връзка с преждевременното напускане на училище.
3. Да укрепва сътрудничеството по този въпрос със съответните международни организации, например ОИСР, във взаимодействие с държавите членки.
4. Да припомни значението на специалното внимание върху приобщаващото образование и намаляването на преждевременното напускане на училище в контекста на планирания средносрочен преглед на „Еразъм+“.

⁽¹⁾ Регламент (ЕС) 2015/1017 на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2015 г. за Европейския фонд за стратегически инвестиции, Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси и Европейския портал за инвестиционни проекти и за изменение на регламенти (ЕС) № 1291/2013 и (ЕС) № 1316/2013 (ОВ L 169, 1.7.2015 г., стр. 1).

Заклучения на Съвета относно културата във външните отношения на ЕС с акцент върху културата в сътрудничеството за развитие

(2015/C 417/06)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

- КАТО ПРИПОМНЯ, че в член 167, параграфи 3 и 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) Съюзът и неговите държави членки се призовават да подкрепят сътрудничеството с трети страни и компетентни международни организации в сферата на културата и Съюзът се приканва да взема предвид културните аспекти при своята дейност по силата на други разпоредби на Договорите, по-специално за да зачита и развива разнообразието на своите култури;
- КАТО ИЗТЪКВА, че културата във външните отношения на ЕС, включително в сътрудничеството за развитие, е сред приоритетите на Европейската програма за култура ⁽¹⁾ и на последващите работни планове на Съвета в областта на културата ⁽²⁾, както и че междусекторното сътрудничество е важно за увеличаване на съгласуваността между различните политики, както се подчертава в редица наскоро приети заключения на Съвета ⁽³⁾;
- КАТО ИМА ПРЕДВИД, че съгласно член 208 от ДФЕС политиката на Съюза в областта на сътрудничеството за развитие се провежда в рамките на принципите и целите на външната дейност на Съюза, както и че политиката на Съюза в областта на сътрудничеството за развитие и политиките на държавите членки се допълват и подсилват взаимно;
- КАТО ПРИПОМНЯ приетата от ООН Програма за устойчиво развитие до 2030 г. ⁽⁴⁾, в някои от чиито цели изрично е посочена културата, както и заключенията на Съвета от 16 декември 2014 г. относно преобразяваща програма за периода след 2015 г. ⁽⁵⁾, в която се признава, че културата, в т.ч. световното културно наследство и творческите сектори, може да играе важна роля за постигането на приобщаващо и устойчиво развитие;
- КАТО ПОДЧЕРТАВА, че ЕС се ръководи от принципите на универсалност, неделимост, взаимосвързаност и взаимозависимост на всички човешки права, независимо дали са граждански, политически, икономически, социални или културни ⁽⁶⁾;
- КАТО ПРИПОМНЯ, че ЕС и неговите държави членки се присъединиха и по този начин се ангажираха с изпълнението на Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г. за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, в която се подчертава, *inter alia*, необходимостта от интегриране на културата като стратегически елемент в политиките за развитие и, че културното многообразие може да бъде запазено и стимулирано само ако са гарантирани човешките права и основните свободи;

ИЗРАЗЯВА УБЕЖДЕНИЕТО, че културата трябва да бъде част от стратегически и широкообхванат подход към външните отношения на Съюза и сътрудничеството за развитие, предвид нейния значителен капацитет за укрепване на тези политики, като допринася за изграждане на дългосрочни взаимоотношения, основани на контактите между хората, взаимното разбирателство, доверието и надеждността;

КАТО ОТЧИТА НАДЛЕЖНО съответните области на компетентност на Европейския съюз и на държавите членки, както и принципа на субсидиарност,

ПОДЧЕРТАВА СЛЕДНОТО:

По отношение на културата във външните отношения на ЕС

- За да се реализира значителният потенциал на културата като важна част от външните отношения, трябва да се отиде по-далеч от представянето на многообразието на европейските култури и да се цели създаването на нов дух

⁽¹⁾ Одобрена с резолюция на Съвета от 16 ноември 2007 г. относно Европейска програма за култура (ОВ С 287, 29.11.2007 г., стр. 1).

⁽²⁾ Последният от които е работният план за културата за периода 2015—2018 г. (ОВ С 463, 23.12.2014 г., стр. 4).

⁽³⁾ Последните от които са заключенията на Съвета от 26 ноември 2012 г. относно управлението на културата (ОВ С 393, 19.12.2012 г., стр. 8).

⁽⁴⁾ На срещата на върха на ООН по въпросите на устойчивото развитие (Ню Йорк, 25—27 септември 2015 г.) беше приета Програма за устойчиво развитие до 2030 г. („Да преобразим света“), включително единен набор от глобални цели за устойчиво развитие (ЦУР), които ще заменят Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР), <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁽⁵⁾ 16716/14.

⁽⁶⁾ Насоки на ЕС в областта на правата на човека — Свобода на изразяване онлайн и офлайн (док. 9647/14).

на диалог, вслушване и учене един от друг, съвместно изграждане на капацитет и глобална солидарност ⁽¹⁾, както се препоръчва в подготвителното действие за културата във външните отношения на ЕС ⁽²⁾ и в доклада относно културата и външните отношения с Китай ⁽³⁾.

8. Необходима е обаче по-добра координация на усилията за постигане на стратегически европейски подход, насочен към последователното и съгласувано интегриране на културата във външните отношения на ЕС и допринасящ за взаимното допълване на действията на Съюза и на неговите държави членки. Един такъв подход следва наред с останалото да включва тематични и географски приоритети, реалистични цели и резултати, целеви групи, общи интереси и инициативи, разпоредби за финансиране, участие на гражданите и ред и условия за прилагане.
9. Стратегическият подход на равнище ЕС ще даде възможност и за по-ефикасен отговор на настоящи предизвикателства като миграционната криза, радикализацията и ксенофобията, унищожаването и застрашаването на културно наследство и незаконния трафик на паметници на културата.

По отношение на културата в сътрудничеството за развитие

10. Насърчаването на съгласуваност между политиките е от решаващо значение при сътрудничеството за развитие, като се има предвид важната роля на държавите членки и на ЕС в тази област, както и във връзка с Програмата за устойчиво развитие до 2030 г.
11. Културата е съществен елемент на човешкото, социалното, икономическото и екологичното измерение на развитието и поради това от ключово значение за устойчивото развитие, като се има предвид, че:
  - динамичните сектори на културата и творчеството, в т.ч. културното наследство, в страните държави могат да допринесат за намаляването на бедността, тъй като са важни катализатори за растежа, заетостта, социалното сближаване и местното развитие,
  - културата, както и насърчаването и зачитането на културното многообразие играят важна роля в предотвратяването на конфликти, изграждането на мир и помирението в райони на конфликти и райони, претърпели конфликти,
  - диалогът между културите способства за по-доброто разбирателство и улеснява установяването на по-запълбчени партньорства между заинтересованите страни,
  - съществуването на независим културен и медиен сектор насърчава и защитава свободата на мнение и изразяване, културното многообразие и устойчивото демократично развитие,
  - приемането на конкретни стратегии в областта на културата и сътрудничеството за развитие води до по-ефективни и устойчиви действия в голям брой сектори.
12. Независимо от това, за да се оползотвори максимално мощният потенциал на културата в сътрудничеството за развитие, следва да се разработи по-интегриран подход, който включва културното измерение в програмите за развитие, както и подходяща подкрепа за културните оператори в по-дългосрочен план, вместо под формата на еднократни действия.
13. Такъв подход би могъл да се основава, наред с останалото, на следните елементи:
  - признаване на значението на културата като такава и като направление в сътрудничеството за развитие,
  - определяне, въз основа на общо разбиране за съгласуваност и последователност, на практически начини за застъпване на културното измерение при изготвянето на секторни програми за развитие,
  - подкрепа за структурирано и дългосрочно развитие на секторите на културата и творчеството в страните партньори, по-конкретно в областта на изграждането на капацитет, управлението на културата и системите за интелектуална собственост,
  - активизиране на усилията за защита и опазване на световното материално и нематериално културно и природно наследство,

⁽¹⁾ Също и в съответствие с резолюцията на Европейския парламент от 12 май 2011 г. относно културното измерение на външната дейност на ЕС.

⁽²⁾ Инициатирано от Европейския парламент през 2012 г., подготвителното действие „Културата във външните отношения на ЕС“ беше осъществено в периода 2012—2013 г. с цел подкрепа за текущото обсъждане и разработване на политика относно укрепването на ролята на културата във външните отношения и за подпомагане на по-нататъшната работа в тази област. Окончателният доклад беше публикуван през 2014 г., <http://cultureinexternalrelations.eu/main-outcomes/>

⁽³⁾ Стратегия за отношенията ЕС—Китай в областта на културата: доклад на експертната група по въпросите на културата и външните отношения — Китай (ноември 2012 г.).

- утвърждаване на ролята на образованието за насърчаването на плурализма, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между мъжете и жените,
- определяне на реалистичен брой приоритетни линии, които могат да бъдат редовно преразглеждани, за да се добие ясна представа за резултатите от проектите и техния принос за устойчивото развитие и намаляването на бедността, както и за социалното сближаване, растежа и създаването на работни места,
- взаимно допълване между съществуващите програми и схеми и инструменти за финансиране на Съюза, държавите членки и други участници, както и, когато е целесъобразно, увеличаване на възможностите за подкрепа на съдържащите се в тях културни инициативи,
- подход „отдолу нагоре“, който да насърчава поемането на отговорност на национално и местно равнище, да приобщава партньорски държави и да ангажира всички заинтересовани страни, в частност неправителствените организации, гражданското общество и частния сектор.

14. Навременната реакция би била от особено значение с оглед на бъдещото изпълнение и проследяване на целите за устойчиво развитие на Програмата до 2030 г. ⁽¹⁾, за да се гарантира, че културата се взема под внимание в достатъчна степен и че може да изпълни ролята си в това отношение.

ВЪВ ВРЪЗКА С ТОВА ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА:

15. Да участват в специална работна група, чийто домакин ще бъде Люксембург. Тази група ще допринесе за изработването на конкретен, основан на фактологични данни, общ и дългосрочен подход към културата и сътрудничеството за развитие.

С цел да се улесни съгласуваността на действията между съответните участници по места, групата ще събира и обменя най-добри практики в областта на културата и сътрудничеството за развитие и ще анализира емпиричния опит от въздействието на културата върху развитието.

Групата ще се среща във връзка с първоначалния период 2016—2017 г., ще има неформален характер, а участието в нея ще бъде на доброволна основа. Тя ще бъде отворена за участници както от секторите на културата и развитието, по-специално държавите членки (в частност настоящите и бъдещите председателства на Съвета), Комисията, Европейския парламент, съответните международни организации, които работят в областта на развитието и културата, страни партньори, външни партньори, и по-специално националните институти на ЕС за култура, така и за участници от гражданското общество и платформите на неправителствените организации.

Резултатите от работата на тази група ще бъдат представени на съответните подготвителни органи на Съвета, по-специално в областта на културата и сътрудничеството за развитие.

И ПРИКАНВА КОМИСИЯТА:

16. да засили направлението на културата като специфично измерение на действията в рамките на сътрудничеството за развитие,
17. да разработи и представи на Съвета, съвместно с върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, по-стратегически подход към културата във външните отношения, който да се основава на изложените по-горе принципи и да подкрепя наред с останалото творческата свобода, свободата на културно изразяване и зачитането на културното многообразие и наследство.

⁽¹⁾ В частност цели № 4 (цел 4.7), № 8 (цел 8.9), № 11 (цел 11.4) и № 12 (цел 12, буква б).

Заклучения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, за изменение на работния план за културата за периода 2015—2018 г. по отношение на приоритета за межкултурния диалог

(2015/С 417/07)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВОТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ЗАСЕДАВАЩИ В РАМКИТЕ НА СЪВЕТА,

КАТО ПРИПОМНЯТ заключенията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно работния план за културата за периода 2015—2018 г. ⁽¹⁾,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД заключенията на Европейския съвет от октомври 2015 г. ⁽²⁾, в които се посочва, че справянето с миграционната и бежанска криза е общо задължение, което изисква всеобхватна стратегия и решителни усилия във времето в дух на солидарност и отговорност,

КАТО ПОДЧЕРТАВАТ, че след като се отговори на непосредствените нужди на мигрантите и бежанците, трябва да се акцентира върху тяхната социална и икономическа интеграция,

КАТО НАБЛЯГАТ на ролята на културата и изкуствата в процеса на интегриране на бежанците, на които ще бъде предоставен статут на лица, търсещи убежище, тъй като те могат да им помогнат за по-доброто разбиране на новата им среда и взаимодействието ѝ със собствения им социално-културен произход, като по този начин допринесат за изграждането на по-сплотено и отворено общество,

КАТО ПРИПОМНЯТ, че межкултурният диалог може да допринесе за сближаването между хората и народите и за предотвратяването на конфликтите, както и за процеса на постигане на помирение ⁽³⁾, и че е сред акцентите на европейското сътрудничество в областта на културата от 2002 г. насам и понастоящем е приоритетна област в работния план за културата за периода 2015—2018 г.,

ПОСТИГАТ СЪГЛАСИЕ, в контекста на миграционната и бежанска криза и с оглед на насърчаването на сплотено общество, основано на културното многообразие, да изменят работния план за културата за периода 2015—2018 г., като коригират приоритетна област Г3), буква а) относно межкултурния диалог, както следва:

Приоритетна област Г: Насърчаване на културното многообразие, културата във външните отношения на ЕС и мобилността

Европейска програма за култура: *Културно многообразие и межкултурен диалог (3.1), Културата като жизненоважен елемент в международните отношения (3.3)*

Стратегия „Европа 2020“: *Устойчив и приобщаващ растеж (приоритети 2, 3), Използване на инструментите на ЕС за външна политика.*

Действия от страна на:	Теми	Инструменти и методи на работа (вкл. междусекторни)	Очаквани резултати и ориентиран график
Комисията/Държавите членки	<p>а) Межкултурен диалог</p> <p>В контекста на миграционната и бежанска криза да проучат начините, по които културата и изкуствата могат да спомогнат за сближаването на хората и народите, за засилването на тяхното участие в културния и социалния живот, както и за насърчаването на межкултурния диалог и културното многообразие.</p> <p>Ще бъдат установени връзки и с други интеграционни мрежи и бази данни на равнище ЕС ⁽¹⁾.</p>	<p>ОМК</p> <p>Експертите ще направят преглед на политиките и съществуващите добри практики в областта на межкултурния диалог ⁽²⁾, със специален акцент върху интеграцията в обществото на мигрантите и бежанците посредством изкуствата и културата.</p>	<p>2016 г.</p> <p>Ръководство за добри практики.</p>

⁽¹⁾ Например Европейският уебсайт за интеграция: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/pratiques-dintegration>

⁽²⁾ Антология на съществуващите политики и практики за насърчаване на културното многообразие и межкултурния диалог може да се види в доклада от 2014 г. на експертите по ОМК относно ролята на публичните художествени и културни институции за насърчаването на културното многообразие и межкултурния диалог: http://ec.europa.eu/culture/library/reports/201405-omc-diversity-dialogue_en.pdf

⁽¹⁾ ОВ С 463, 23.12.2014 г., стр. 4.

⁽²⁾ Док. EUCO 26/15.

⁽³⁾ Заклучения на Съвета относно насърчаването на културното многообразие и межкултурния диалог във външните отношения на Съюза и на неговите държави членки (ОВ С 320, 16.12.2008 г., стр. 10).

Проект за заключения на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, във връзка с прегледа на Резолюцията от 2011 г. относно представянето на държавите — членки на ЕС, в управителния съвет на Световната антидопингова агенция (WADA) и координирането на позицията на ЕС и неговите държави членки преди заседанията на WADA

(2015/C 417/08)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВОТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ,

КАТО ПРИПОМНЯТ

Резолюцията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно представянето на държавите — членки на ЕС, в управителния съвет на Световната антидопингова агенция (WADA) и координирането на позицията на ЕС и неговите държави членки преди заседанията на WADA, и по-специално факта, че до 31 декември 2015 г. трябва да бъде направен преглед на събрания опит от прилагането ѝ ⁽¹⁾.

КАТО ОТБЕЛЯВАТ

Обсъжданията по време на неформалната среща на министрите, отговарящи за спорта, проведена в Люксембург на 6—7 юли 2015 г., когато бяха обменени мнения относно прилагането на резолюцията.

ПОСТИГАТ СЪГЛАСИЕ, ЧЕ:

Следва да останат в сила системата на представителство и договореностите за координация съгласно посоченото в Резолюцията от 2011 г.

ПРИЗНАВАТ, ЧЕ СЛЕДНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ТРЯБВА ДА БЪДАТ ПОДСИЛЕНИ:

- по-редовно участие на председателството на Съвета в заседанията на Съвета на Европа (включително Европейския комитет *ad hoc* за Световната антидопингова агенция — САНАМА) и на Световната антидопингова агенция (WADA),
- по-редовен принос от Комисията при изготвянето на проекта за мандат на ЕС относно въпросите от сферата на компетентност на ЕС,
- повишаване на научните експертни знания сред държавите членки и председателството на Съвета, напр. чрез използване на съществуващата неформална мрежа от експерти,
- подобряване на координационните заседания *ad hoc* и на място, както и на подготовката за „заседанията с публични органи“.

ПОСТИГАТ СЪГЛАСИЕ, ЧЕ:

До 31 декември 2018 г. Съветът и представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, отново правят преглед на събрания опит от по-нататъшното прилагане на Резолюцията от 2011 г. и решават дали са необходими поправки в установените с нея ред и условия.

⁽¹⁾ ОВ С 372, 20.12.2011 г., стр. 7.

Заклучения на Съвета относно насърчаването на двигателните умения, физическите и спортните занимания за деца ⁽¹⁾

(2015/C 417/09)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВАТА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

- I. КАТО ПРИПОМНЯТ ПОЛИТИЧЕСКИЯ КОНТЕКСТ НА ВЪПРОСА, КОЙТО СЕ СЪДЪРЖА В ПРИЛОЖЕНИЕТО, КАКТО И ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ
1. Заклучения на Съвета от 27 ноември 2012 г. относно насърчаването на укрепваща здравето физическа активност (УЗФА) ⁽²⁾, в които се подчертава, че „чрез благотворното си влияние по отношение на профилактиката, лечението и възстановяването физическата активност е полезна във всяка възраст“.
  2. Препоръка на Съвета от 26 ноември 2013 г. относно насърчаването на укрепваща здравето физическа активност в различните сектори ⁽³⁾, в която държавите членки се приканват да разработят междусекторни политики и интегрирани стратегии, обхващащи сектори като спорт, образование, здравеопазване, транспорт, околна среда, градоустройство и други значими в това отношение сектори и се подчертава, че „физическото възпитание в училище притежава потенциал да се превърне в ефективен инструмент за повишаване на осведомеността относно значението на УЗФА и училищата могат лесно и ефективно да бъдат насочени към извършването на дейности в тази област“.
  3. Втори работен план на Европейския съюз за спорта за периода 2014—2017 г. ⁽⁴⁾, в който упражняването на укрепваща здравето физическа активност и образованието и обучението в областта на спорта се посочват като приоритетни теми за сътрудничеството в спорта на равнище ЕС и с който се създава експертна група по УЗФА, чиято задача е да предлага препоръки за насърчаване на физическото възпитание в училищата, включително двигателните умения в ранна детска възраст, и да създава възможности за полезно взаимодействие между сектора на спорта, местните власти и частния сектор.
- II. ОТЧИТАТ, ЧЕ
4. Международната общност отдавна е признала значението на игрите и отдиха в живота на всяко дете. В член 31 от Конвенцията на ООН за правата на детето от 1989 г. изрично се посочва, че „държавите — страни по Конвенцията, признават правото на детето на отдих и почивка, на участие в игри и дейности за отмора, подходящи за възрастта му, и на свободно участие в културния живот и изкуствата“. Всички дейности за деца, включително спортните занимания и физическото възпитание, трябва винаги да се осъществяват в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето.
  5. В насоките на ЕС за физическата активност ⁽⁵⁾ се посочва, че ежедневните навици на малките деца са се променили в последните години с възникването на нови модели на занимания в свободното време (телевизия, интернет, видеоигри, смартфони и т.н.) и това е довело до спад на физическата активност. Освен това и ограниченията от времево, социално или бюджетно естество, промените в начина на живот или липсата на подходящи спортни съоръжения наблизко също могат да обяснят тази тенденция. В насоките на ЕС се изтъква сериозната загриженост от факта, че физическата активност сред децата и младите хора, както изглежда, е заменена от занимания, свързани с по-заседнал начин на живот.
  6. Независимо от общата склонност на децата да са физически активни, през последните двайсет години е налице спад във физическата им активност. Тази промяна съвпада с увеличаващия се процент деца с наднормено тегло и затлъстяване и деца със здравословни проблеми или физически увреждания, като мускулно-скелетни заболявания. Според данните от проучване на СЗО (Инициатива за наблюдение на затлъстяването при децата) през 2010 г. в ЕС приблизително едно от три деца на възраст 6—9 години е било с наднормено тегло или затлъстяване ⁽⁶⁾. Това показва обезпокоително нарастване от 2008 г. насам, когато данните сочат, че едно от всеки четири деца е имало тези проблеми ⁽⁷⁾. В индустриализираните страни процентът на децата на възраст до 5 години с наднормено тегло и

⁽¹⁾ За целите на настоящите заключения под деца се разбира възрастовата група от 0 до 12 години.

⁽²⁾ ОВ С 393, 19.12.2012 г.

⁽³⁾ ОВ С 354, 4.12.2013 г.

⁽⁴⁾ ОВ С 183, 14.6.2014 г.

⁽⁵⁾ Насоките на ЕС за физическата активност: препоръки за политически действия в подкрепа на укрепващата здравето физическа активност (2008 г.) бяха приветствани в заключенията на председателството от неформалната среща на министрите на спорта на ЕС. http://ec.europa.eu/sport/library/doc/c1/pa_guidelines_4th_consolidated_draft_en.pdf

⁽⁶⁾ План за действие на ЕС във връзка със затлъстяването при децата за периода 2014—2020 г. (http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf)

⁽⁷⁾ COM(2005) 0637.

затлъстяване се е увеличил от 8 % през 1990 г. на 12 % през 2010 г. и се очаква до 2020 г. да достигне 14 % ⁽⁸⁾. Липсата на физическа активност се отразява отрицателно върху системите на здравеопазване и върху икономиката като цяло. Според преценките всяка година около 7 % от националните бюджети за здравеопазване в ЕС се изразходват за заболявания, свързани със затлъстяването ⁽⁹⁾.

7. За предотвратяване на подобни проблеми за здравето и развитието трябва да се насърчава физическата активност за всички деца (включително на децата с увреждания). Годишните на образование и грижи за децата в ранна детска възраст (ОГРДВ) са важни, защото в този период се развиват основните умения. Чрез игра и физическа активност децата учат и упражняват умения, които ще им бъдат необходими през целия живот. Този процес на учене, наречен развитие на двигателните умения, не винаги се развива по естествен път. Ето защо е изключително важно да се насърчава осведомеността относно значението на физическата активност за децата и да се създават възможности за нея.
8. Световната здравна организация установи, че недостатъчната физическа активност се нарежда на четвърто място в световен план сред рисковите фактори за преждевременна смърт и заболявания ⁽¹⁰⁾. Ползите от физическата активност са добре познати. Физическата активност е един от най-ефикасните начини за профилактика на незаразните болести и за борба със затлъстяването, както и за поддържане на здравословен начин на живот ⁽¹¹⁾. Увеличават се и доказателствата за положителната връзка между физическите упражнения и психичното здраве и когнитивните процеси ⁽¹²⁾.

Докладите на СЗО ⁽¹³⁾ сочат, че упражняването на редовна, умерена до интензивна спортна дейност или физическа активност ⁽¹⁴⁾ (поне 60 минути на ден за деца в училищна възраст и 3 часа за деца в рамките на ОГРДВ) създава дългосрочна склонност към физическа активност, която се увеличава в юношеска и в зряла възраст ⁽¹⁵⁾. Проучванията показват също, че когато децата започват да се занимават с физически упражнения на ранна възраст, те обикновено имат по-добри академични постижения, по-малко проблеми с поведението и дисциплината и могат да се съсредоточават по-дълго в час от своите връстници ⁽¹⁶⁾.

9. Учебната среда играе особено важна роля в този контекст, тъй като децата се занимават с физическа активност и спорт в училище. По тази причина училищата и учителите създават условия за физическата активност на децата, заедно с възпитателите от заведенията за ОГРДВ и спортните клубове. Родителите, семейството и общността като цяло също имат важна роля по отношение на децата.
10. Според специалистите за децата на възраст до 12 години подходящата физическа активност следва да се подбира според възрастовата група ⁽¹⁷⁾. Дейностите на равнище ОГРДВ и начално училище включват структурирани и неструктурирани занимания, които помагат на децата за развитието на такива умения, като бягане, скачане или хвърляне.

⁽⁸⁾ www.toybox-study.eu

⁽⁹⁾ План за действие на ЕС във връзка със затлъстяването при децата за периода 2014—2020 г.

⁽¹⁰⁾ Глобални препоръки относно физическата активност за здраве, СЗО, 2010.

⁽¹¹⁾ Lee IM, Shiroma EJ, Lobelo F, Puska P, Blair SN, Katzmarzyk PT, Lancet Physical Activity Series Working Group. Въздействие на физическата активност върху основните незаразни болести в световен мащаб: анализ на заболяемостта и очакваната продължителност на живота (Effect of physical activity on major non-communicable disease worldwide: an analysis of burden of disease and life expectancy), юли 2012 г., Lancet.

⁽¹²⁾ Strong, WB, RM Malina, CJR Blimkie, SR Daniels, RK Dishman, B Gutin, AC Hergenroeder, A Must, PA Nixon, JM Pivarnik, T Rowland, S Trost, F Trudeau (2005), Физическата активност на младежите в училищна възраст въз основа на данните (Evidence Based Physical Activity for School-Age Youth), The Journal of Pediatrics, 146(6):732-737.

U.S. Department of Health and Human Services. Доклад на консултативния комитет относно насоките за физическата активност (Physical Activity Guidelines Advisory Committee Report), 2008 г. (<http://www.health.gov/paguidelines/Report/pdf/CommitteeReport.pdf>)

Проучване на Университета в Сан Гален, проведено през 2011 г.

⁽¹³⁾ Глобални препоръки относно физическата активност за здраве, Световна здравна организация, 2010 (http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44399/1/9789241599979_eng.pdf),

U.S. Department of Health and Human Services. Доклад на консултативния комитет относно насоките за физическата активност (Physical Activity Guidelines Advisory Committee Report), 2008 г. (<http://www.health.gov/paguidelines/Report/pdf/CommitteeReport.pdf>)

Проучване на Университета в Сан Гален, проведено през 2011 г.

⁽¹⁴⁾ e.g Department of Health and Aging: National Physical Activity Guidelines for Australians. Canberra: Commonwealth of Australia; 2014 or UK Physical activity guidelines and National Health Service (NHS) in England: Physical activity guidelines for children (under five years) (<http://www.nhs.uk/Livewell/fitness/Pages/physical-activity-guidelines-for-children.aspx>)

⁽¹⁵⁾ G.J. Welk, J.C. Eisenmann, J. Dolman, Свързаната със здравето физическа активност на децата и подрастващите: био-поведенческа перспектива (Health-related physical activity in children and adolescents: A bio-behavioural perspective), The handbook of physical education, eds. D. Kirk, D. Macdonald, M. O'Sullivan, London: Sage Publications Ltd., 2006 г., стр. 665—684.

⁽¹⁶⁾ Физическата активност може да засили способността на децата да се съсредоточават (Physical Activity May Strengthen Children's Ability To Pay Attention) <http://www.sciencedaily.com/releases/2009/03/090331183800.htm> and „The Association between school-based physical activity, Including Physical education and academic performance“ U.S.Department of Health and human Services, юли http://www.cdc.gov/healthyyouth/health_and_academics/pdf/pa-pe_paper.pdf

⁽¹⁷⁾ Категориите са предложени в канадската концепция за дългосрочно развитие на атлетите.

11. Някои държави членки са разработили в различна степен редица национални стратегии за насърчаване на развитието на двигателните умения в ранна детска възраст и на физическите и спортните занимания за деца до 12-годишна възраст, най-често в сътрудничество със сектора на спорта и спортните клубове или федерации ⁽¹⁸⁾.
  12. В съответствие с мандата си през юни 2015 г. експертната група по укрепващата здравето физическа активност (УЗФА) предложи пакет от препоръки за насърчаване на физическото възпитание в училищата, включително на двигателните умения в ранна детска възраст.
- III. ПРИЗОВАВАТ ДЪРЖАВИТЕ — ЧЛЕНКИ НА ЕС:
13. Да обмислят прилагането на междусекторни политики (включващи наред с други и секторите на образованието, младежта и здравеопазването) с цел насърчаване на физическата активност и двигателните умения в ранна детска възраст, като вземат предвид по-специално следните препоръки на експертната група по УЗФА:
    - Обръщане на по-голямо внимание на периода преди началото на предучилищното и училищното образование като възможност за насърчаване на физическата активност на децата, по-специално чрез развитие на основните двигателни умения и на физическата култура.
    - Осведомяване на заинтересованите страни в училищата и организациите за извънкласни занимания (учители, треньори, родители и др.) за необходимостта от разработване на физически и спортни занимания, подходящи за деца.
    - Създаване на връзки между училищата и съответните организации (от спортния, обществен и частния сектор, както и местните власти), насочени към насърчаване и увеличаване на предлагането на извънкласни занимания.
    - Насърчаване на училищата да създадат рамка за сътрудничество със спортните организации и други местни (национални) организатори на спортни прояви за насърчаване на учебни и извънкласни занимания и осигуряване на висококачествени, безопасни инфраструктури и оборудване за физическо възпитание и извънкласни или следучилищни занимания, както и за осъществяване на информационни кампании по места.
    - Обмисляне на инициативи за насърчаване на местните власти да създадат условия за развитие на активни начини на придвижване до и от училище.
  14. Да насърчават и подкрепят инициативи за всички заинтересовани страни (учители, родители, училища, клубове, възпитатели и др.) на съответните равнища с цел стимулиране на подходящите двигателни умения и физически занимания.
  15. Да насърчават подходящи спортни и физически дейности от най-ранна детска възраст до ОГРДВ и началното училище, в съответствие със специфичните нужди и възрастта на децата, като същевременно предоставят ръководни насоки за инструкторите/възпитателите.
  16. Да насърчават информационните кампании на национално, регионално и местно равнище за засилване на интереса към дейностите за развитие на двигателните умения и физическото възпитание на децата.
  17. Да насърчават родителите, семейството и общността като цяло да участват активно във физическите занимания заедно с децата, като използват подходящи за целта съоръжения (например велоалеи и обезопасени площадки за игра).
  18. Да разгледат възможността за подкрепящи инициативи за подобряване на спортната инфраструктура за деца, по-специално в учебните заведения, като същевременно насърчават сътрудничеството между училищата и спортните клубове в областта на осигуряването на оборудване и съоръжения за деца на местно равнище.

⁽¹⁸⁾ Например: Франция и федерациите, обединяващи различни спортове (Ufolep, Usep), или федерациите на отделните спортове (гимнастика или плуване), предлагат специални тренировки за деца на възраст от 0 до 6 години. В Нидерландия за децата до 4-годишна възраст се предлага специално обучение по гимнастика и плуване. В Австрия програмата „Здравословно движение за децата“ (Kinder gesund bewegen) има за цел установяването на сътрудничество между спортните клубове и детските градини/началните училища и да насърчи активния начин на живот чрез предлагане на физическа активност за децата на възраст между 2 и 10 години.

19. Да обмислят предоставянето на стимули на спортните организации и клубовете, на училищата, образователните институции, младежките центрове и други общностни или доброволчески организации, които насърчават физическите занимания за деца.
- IV. ПРИКАНВАТ ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО НА СЪВЕТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В РАМКИТЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ:
20. Да вземат под внимание препоръките на експертната група по УЗФА като основа за бъдещи действия в рамките на политиката на равнището на ЕС и на държавите членки, тъй като те предлагат конкретни факти и практически насоки, които да бъдат следвани.
21. Да засилят сътрудничеството между различните области на политиката, отговорни за насърчаването на двигателните умения и физическото възпитание на децата, в съответствие с препоръките на експертната група по УЗФА, по-специално секторите на спорта, здравеопазването, образованието, младежта и транспорта.
22. С оглед на европейската седмица на спорта да обмислят поставянето на специален акцент върху инициативите за подкрепа и насърчаване на училищни и извънкласни спортни занимания.
23. Да насърчават, където е подходящо, въвеждането на национални системи за мониторинг, проучвания или оценки, за да установят равнището на физическа активност и навиците на децата.
24. Да обмислят по какъв начин въпросът за насърчаването на развитието на двигателни умения в ранна детска възраст и стратегиите за отхвърляне на заседналият начин на живот сред децата могат да намерят по-ефективно решение в рамките на бъдещата работа на равнище ЕС.
25. Да насърчават финансовата подкрепа за инициативи, свързани с двигателните умения и физическото възпитание, чрез съществуващите програми на ЕС, например Еразъм + и европейските структурни и инвестиционни фондове и да приветстват всяка допълнителна информация от Комисията във връзка с изпълнението на програмите на ЕС за финансиране в полза на спорта.
- V. ПРИКАНВАТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:
26. Да насърчава и подкрепя обмена на добри практики в областта на двигателните умения и физическото възпитание на децата в контекста на ЕС.
27. Да подобрява базата от доказателства, като подкрепя, в тясно сътрудничество със СЗО, събирането на количествени и качествени данни ⁽¹⁹⁾, отнасящи се до физическата активност, маркерите за здравословното състояние и участието в спортни занимания на децата в заведенията за ОГРДВ и училищата, и извън тях.
28. Да разработи, в сътрудничество с научни експерти, в т.ч. и СЗО, насоки за физическата активност на децата в заведенията за ОГРДВ, училищата и спортните клубове, предназначени по-специално за лицата, които разработват политики, местните власти, родителите, семействата и общността като цяло.
- VI. ПРИКАНВАТ СПОРТНИТЕ ДВИЖЕНИЯ ДА РАЗГЛЕДАТ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА:
29. Предлагане на спектър от несъстезателни спортни занимания, подходящи за деца и съобразени със съответното равнище, с оглед на подобряването на здравето и личностното развитие на децата.
30. Оказване на подкрепа за организирането на дейности, насърчаващи училищните и извънкласните спортни занимания, както и развитието на двигателните умения в ранна детска възраст, включително в рамките на европейската седмица на спорта.

⁽¹⁹⁾ Въз основа на рамката за мониторинг, определена в препоръката на Съвета във връзка с УЗФА (26 ноември 2013 г.).

31. Допринасяне за развитието на тесни партньорства, съвместни цели и комуникационни кампании с общините и общностите, със секторите на образованието, младежта, здравеопазването и др. за борба със заседналият начин на живот чрез популяризиране на спорта в училище и извън него.
  32. Поемане на по-сериозен ангажимент за насърчване на инициативите за спорт и физическа активност, насочени към борба със заседналият начин на живот при децата, чрез партньорство и сътрудничество с частния и публичния сектор.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ

Политически контекст

1. Европейската година на образованието чрез спорт (EYES 2004), която постави на преден план ролята на спорта в образованието и привлече вниманието към широкообхватната социална роля на спорта;
2. Бялата книга за спорта, представена от Европейската комисия на 11 юли 2007 г., в която се набляга на значението на физическата активност и се посочва, че „времето, прекарано в спортни дейности в училище и в университета оказва благоприятно въздействие върху здравето и образованието, като това въздействие трябва да се увеличава“⁽¹⁾.
3. Стратегията за Европа по отношение на храненето, наднорменото тегло и здравословните проблеми, свързани със затлъстяването, приета от Комисията през 2007 г.⁽²⁾, в която се насърчава физическата активност, а децата и социално слабите групи са обявени за приоритет, като същевременно се подчертава, че „детството е важен период за внушаване на предпочитания към здравословно поведение и за придобиване на умения за живота, необходими за поддържане на здравословен начин на живот. Несъмнено училищата играят ключова роля в това отношение“⁽³⁾.
4. Докладът на Европейския парламент от 30 октомври 2007 г.⁽⁴⁾ относно ролята на спорта в образованието и последвалата го резолюция със същото заглавие, в която се отправя призив към „държавите членки и компетентните органи да гарантират обръщането на по-голямо внимание на здравословното развитие в образователните програми на училищата и предучилищните заведения като се насърчават специфични форми на физическа активност, подходящи за предучилищната възрастова група“.
5. Съобщението на Комисията от 18 януари 2011 г., озаглавено „Развиване на европейското измерение в спорта“, в което се отчита необходимостта да се подкрепят „новаторски инициативи по Програмата за обучение през целия живот, свързани с физическата активност в училище“⁽⁵⁾.
6. „Берлинската декларация“, приета на конференцията на министрите на спорта на 28—30 май 2013 г., в която се изтъква, че физическото възпитание е изключително важна първа стъпка за децата в овладяването на умения, необходими през целия живот, развиването на модели за физическа активност през целия живот и за здравословен начин на живот, и се насърчава важната роля на приобщаващия извънкласен училищен спорт за ранното развитие и за възпитанието на децата и младежите.
7. Планът за действие на ЕС във връзка със затлъстяването при децата за периода 2014—2020 г., лансиран от Европейската комисия през 2014 г.⁽⁶⁾ Сред осемте основни области за действие Европейската комисия открие насърчаването на по-здравословна среда, особено в училищата и предучилищните заведения, както и на физическа активност.

⁽¹⁾ COM(2007) 391 окончателен.

⁽²⁾ COM(2007) 279 окончателен.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/documents/nutrition_wp_en.pdf

⁽⁴⁾ A6-0415/2007.

⁽⁵⁾ COM(2011) 12 окончателен.

⁽⁶⁾ 24 февруари 2014 г. (актуализиран на 12 март и 28 юли 2014 г.).

ISSN 1977-0855 (електронно издание)
ISSN 1830-365X (печатно издание)

Служба за публикации на Европейския съюз
2985 Люксембург
ЛЮКСЕМБУРГ

BG